

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hasábos petit sor egyszer 20 m,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyenlő
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. 32.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, szeptember 3.

Auffenberg győzelme az oroszokon. Lyonba költözött a francia kormány. Párisból Londonba vitték az államkincstárt.

Mai számunk főbb közleményei:

Aradra szállított sebesültek.

Százhatvan ágyut vettünk el az oroszoktól.

Séta az aradi hadifoglyok között.

Elvágtuk az orosz jobbszárnyat a centrumtól.

Hadseregünk veszteségei.

Aradi sebesült tiszt a komitácsi harcokról.

Törökország háborúra készül.

Kiutasították a románokat Besszarábiából.

A sebesültekért.

Arad, szeptember 2.

A háborus állapotnak megismerjük azt az érzését, amelyet a csatárekről érkező sebesülteink látása kelt bennünk. Ez az érzés, ha a szeretetteljes részvét az alapja, nem lehangoló és nem fájdalmas. Hiszen maguk a sebesültek, akik a kemény órák, napok izgalmain, szüntelen halálveszedelmén átestek, és a kiknek vére az orosz mezőket festette, maguk lelkesítenek bennünket; minden szavuk, a mely a mi csapataink hősi viselkedéséről, bravurjairól, harci kedvéről szól, növeli bennünk a bizalmat, a megnyugvást, hogy az óriások erejét követelő, nehéz harc csak a mi győzelmünkkel végződhet. Nincs egy se a sebesültek között, a ki ne várná türelmetlenül sérülése gyógyulását, hogy újra beállhasson bajtársai, az ellenséget tizedelő, tüzes katonák közé.

Nekünk, az itthonmaradottaknak egyik legkomolyabb, legszentebb kötelességünk, hogy a hozzánk érkezett sebesülteket minél tökéletesebb gondoskodás vegye körül. Nem kis feladat ez. Olyan, eddig szinte el se képzel méretekből dülő harcnál, amelyet az északi harctéren levő seregeink vívnak meg, a hadviselés minden sikere és a katonák minden harci ereje mellett el kell készülni a sebesülések nagy számára. A sebesültekről való gondoskodás pedig nemcsak az emberszeretetnek, nemcsak az érettünk küzdőknek tartozó hála parancsa, de a hadviselésnek is egyik titka. Minél kevesebb a háboru áldozata, minél többet lehet vagy a harc folytatására, vagy a háboru után következő polgári munka számára megmenteni, annál nagyobb a haszna, előnye az országnak.

A mi hadseregünk e tekintetben is a mintaszerű szervezethez, a legszélesebb körű előrelátásnak és gon-

dosságnak jeleit mutatja. A harcvo-nalak közvetlen közelében kellő számú, hivatásuk magaslatán álló orvosaink, sebesültápolóink, betegszállító eszközeink állanak készen és a hol a gyors segélynek eredménye lehet, az sohase késik meg. A csatamezőkről elszállított sebesültek számára mindenütt nagy számmal állanak készen az iskolákból és egyéb középületekből alakított tartalékkórházak, betegápoló helyek.

A feladatnak nagysága azonban a társadalom minden áldozatra kész és legszélesebb körű hozzájárulását kívánja meg. Ennek napról-napra szebb és dicséretesebb jeleit látjuk a vörös kereszt jele alatt dolgozó, pihenést nem ismerő társadalmi akcióban. Az adományok, a sebesültek ápolására és egyéb tennivalók szaporodása mellett kiemelkedőbb mozzanatok is mutat föl ez a mozgalom. Két ilyenről adhatunk számot. A Neuman testvérek cég följánlotta, hogy simándi-uti gyártelepük lakóhelyiségében ötven sebesült számára nyújtanak helyet, teljes felszerelést, továbbá, hogy az ott elhelyezendő sebesülteket a háboru egész ideje alatt minden irányban ellátják. Özv. báró Andrányi Károlynó a gyermek-kórházban tizenhat katona és négy tiszt számára ajánlott föl teljesen felszerelt kórházat. Ilyenformán a katonai és a közkórházak mellett már két magán-kórház áll a sebesültápolás céljaira.

A kötelességteljesítés nagy és kis példája kell, hogy mindenkit követésre bírjanak. Mindenki hozza meg erre a célra azt az áldozatot, amelyet el tud viselni. Ez az áldozat még mindig ezredrész annyi, mint az, amelyet a sebesültek és épen maradt, lan-kadatlanul és bajok nélkül harcoló társaik hoznak meg értünk, mindnyá-

junkért. A sebesültek tulnyomó része jókedvvel tér vissza közénk, tisztán hozza magával a lelkesedést, amelyet a harctérre magával vitt, az őket körülvevő komoly, céltudatos munkában lássák ők is az itthonmaradtak lelkesedését, bizalmát, amellyel idehaza dolgoznak az elmaradhatatlan győzelemért.

Hadseregünk veszteségei.

9. veszteség-lajstrom.

(Kiadatott 1914. augusztus 31-én.)

Tisztek:

Bergmann József tart. hadnagy 52. gy. e. 14. sz. megseb. Beutl Vilmos hadnagy 11. dragonyos ezred megseb., Bombera Rudolf tart. kadet 12. gy. e. 15. sz. (1888. Dzbell. Morva) elesett, Claus Ottó százados 4. gy. e. 6. sz. megseb., Gyarmatai Dáni Balázs vezérőrnagy 62. gy. dandár parancsn. bal felsőcombján megs. Budapesten lakásán ápolják, Emődi Imre hadnagy 52. gy. e. 16. sz. megseb., Feith Norbert zászlós 30. gy. e. megseb. Fiedler Károly százados 11. dragonyos e. elesett, Frank Ottokár hadnagy 11. dragonyos e. megs., Gaitor Adalbert tart. kadet 53. gy. e. 2. sz. elesett, Ganzberger Ottó százados 52. gy. e. 2. sz. elesett, Hajicek Ferenc dr. tart. hadnagy 4. gy. e. 7. sz. elesett, Halmi István hadnagy 46. gy. e. elesett, Hekerle Hubert hadnagy 30. gy. e. megseb., Hofmann Frigyes tart. hadnagy 37. gy. e. 3. sz. (Magyarország) megseb., Holzhausen Lajos báró ezredes 4. gy. e. elesett, Hubrich Virgil 52. gy. e. 13. sz. elesett, Krichner Frigyes hadnagy 18. gy. e. 6. sz. megseb., Messner Ferenc kadet 18. gy. e. 6. sz. megseb., Morawitz Edgar lovag hadnagy 11. dragonyos e. megseb., Nostitz-Rienek Lipót gróf hadnagy 21. honvéd gyalog hadosztály megseb., Planzer-Baltin Adolf báró hadnagy 11. dragonyos e. elesett, Schneider János kadet 52. gy. e. 15. sz. megseb., Schulz Henrik hadnagy 52. gy. e. 16. sz. megseb., Sieber Antal vezérkari százados 62. gyalogdandár srápnellövés a jobb vállon, Straka Pál hadnagy 52. gy. e. 13. sz. elesett, Szybalski Zsigmond százados 30. gy. e. elesett, Tanczos Dezső hadnagy 52. gy. e. 2. sz. megseb., Tangel Viktor százados 18. gy. e. 8. sz. megseb., Tiefenbach Róbert zászlós 52. gy. e. 4. sz. elesett, Tins Károly kadet 18. gy. e. 6. sz. megseb., Vávra főhadnagy 21. honvédgyaloghadosztály megseb., Walter János hadnagy 12. gy. e. 15. sz. elesett, Younga Lenie István lovag százados 95. gy. e. 15. sz. elesett, Zerner Ferenc tart. hadnagy 4. gy. e. 9. sz. megseb.

Legénység:

(Magyarázat: gy. e.=gyalozezred, sz. század h.=honvéd, husz.=huszár, drag.=dragonos, ul.=ulános, tűz.=tüzérség, seb.=megsebesült, el.=elesett, fog.=hadifogságba került, tart.=tartalékos, pót.=póttartalékos.)

Adam Ottó gyalogos 4. gy. e. 6. sz. el. Adler József tartalékos 18. gy. e. 8. sz. seb. Ainz Alfréd tizedes 4. gy. e. 6. sz. seb. Aleksandruk Mihály gyalogos 30. gy. e. seb. Ambrosch Ferenc gyalogos 52. gy. e. 4. sz. seb. Andries Markó gyalogos 52. gy. e. 2. sz. seb. Andrysl Rudolf tart. tizedes 18. gy. e. 7. sz. seb. Angerer Lipót tizedes 4. gy. e. 6. sz. seb. Ansonge József gyalogos 18. gy. e. 8. sz. seb. Antal János gyalogos 52. gy. e. 4. sz. seb. Antalov Vince gyalogos 52. gy. e. 15. sz. seb. Apfelbeck Károly 4. gy. e. 6. sz. seb.

Babli József gyalogos 52. gy. e. 2. sz. seb. Bagoly József gyalogos 52. gy. e. 2. sz. seb. Bahniuk Tamás gyalogos 30. gy. e. seb. Bajcei István gyalogos 52. gy. e. 15. sz. seb. Banyár Dávid gyalogos 52. gy. e. 2. sz. seb. Balan Kreshun pót. 37. gy. e. 3. sz. (Magyarorsz.) seb. Bálint István címz. tizedes 52. gy. e. 15.

sz. seb. Balla Lajos őrmester 52. gy. e. 4. sz. seb. Balog Gusztáv pót. 37. gy. e. 1. sz. (Magyarorsz.) seb. Balzer Bálint gyalogos 52. gy. e. 13. sz. seb. Bán Tivadar pót. 37. gy. e. 3. sz. (Magyarorsz.) el. Banowicz János gyalogos 19. h. gy. e. 2. sz. könnyen seb. Baráti Lajos pót. címz. káplár 37. gy. e. zászlóaljtorzs seb. Bartmann József pót. 18. gy. e. 5. sz. seb. Bartonicek Jarosláv tart. 18. gy. e. 5. sz. seb. Bartos József tart. 18. gy. e. 8. sz. seb. Batink Maxim gyalogos 80. gy. e. seb. Baudisch János tart. 18. gy. e. 5. sz. el. Bauer György káplár 4. gy. e. 6. sz. seb. Bayer Péter gyalogos 52. gy. e. 15. sz. seb. Beblawy Iván őrmester 4. gy. e. 9. sz. el. Bereczki Mihály pót. tart. 37. gy. e. 1. sz. (Magyarorsz.) el. Berettyi Ferenc gyalogos 52. gy. e. 15. sz. seb. Berger Károly gyalogos 18. gy. e. 7. sz. seb. Bereziuk Dimytró gyalogos 19. h. gy. e. 2. sz. könnyen seb. Bertics Pál gyalogos 52. gy. e. 13. sz. seb. Biliczki József gyalogos 12. gy. e. 14. sz. (Chrabor, Komárom. 1887.) el. Biswurm János tart. szakaszvezető 52. gy. e. 14. sz. seb. Blazek Vince egyéves önkéntes 4. gy. e. 6. sz. seb. Bleil Ferenc őrmester 52. gy. e. 2. sz. seb. Bochner Leib gyalogos 80. gy. e. seb. Rodi Gyula egyéves önk. címz. szakaszv. 52. gy. e. 2. sz. seb. Bohajczuk Iván tart. 95. gy. e. 15. sz. el. Bonyár Ferenc címz. káplár 52. gy. e. 4. sz. seb. Bonyhádi Sándor címz. szakaszvez. 52. gy. e. 15. sz. seb. Boran Pál drag. 11. drag. e. el. Bosnyák György gyalogos 52. gy. e. 4. sz. seb. Boura Antal ul. 21. h. gyaloghadosztály seb. Bozer János gyalogos 52. gy. e. 15. sz. Buchala Jakab őrzető 1. ul. e. 4. sz. seb. Buder Ferenc dr. egyéves önkéntes címz. káplár 52. gy. e. 15. sz. seb. Butenice Iván gyalogos 30. gy. e. seb.

Castek Alajos pót. 18. gy. e. 5. sz. seb. Cerny Antal gyalogos 18. gy. e. 5. sz. seb. Chladek Alajos címz. káplár 52. gy. e. 15. sz. seb. Chojacki József szakaszvezető 1. ul. e. 4. sz. el. Chomyszyn Gergely tartalékos 95. gy. e. 15. sz. seb. Chytry János gyalogos 18. gy. e. 7. sz. el. Csany János szakaszvezető 12. gy. e. 15. sz. (Császár, Komárom. 1890) el. Cseke Antal gyalogos 52. gy. e. 2. sz. seb. Csippán József tizedes 52. gy. e. 2. sz. seb. Csirke Mihály tizedes 52. gy. e. 13. sz. seb. Csizmadia Ferenc gyalogos 52. gy. e. 15. sz. seb. Csösz József gyalogos 52. gy. e. 2. sz. seb. Csordás (Farágó) Sándor címzetes szakaszvezető 12. gyalogezred 14. század. (Héreg, Komárom 1891) el. Csuplics Márton gyalogos 52. gy. e. 4. sz. seb. Cyriak János szakaszvezető 52. gy. e. 15. sz. seb. Czinczár József tart. káplár 37. gy. e. 3. sz. (Magyarország) seb. Czujak Fülöp gyalogos 80. gy. e. seb. Czumes Atanasz 30. gy. e. seb.

Dabek Károly ulános 1. ul. e. 4. sz. seb. Dallos István tartalékos 52. gy. e. 14. sz. seb. Dallos István tartalékos 52. gy. e. 16. sz. el. Danek Ferenc tartalékos 18. gy. e. 5. sz. el. Darabos János tartalékos 52. gy. e. 14. sz. seb. Denk János káplár 4. gy. e. 6. sz. seb. Diósi István tartalékos 37. gy. e. 1. sz. (Magyarorsz.) el. Dmytruk Péter címzetes káplár 95. gy. e. 15. sz. seb. Dobos János gyalogos 30. gy. e. seb. Dobranski Péter gyalogos 80. gy. e. el. Dojiva József pót. 18. gy. e. 6. sz. seb. Dolezal Ferenc 18. gy. e. 8. sz. seb. Domsich szakaszvezető 52. gy. e. 13. sz. seb. Drinoczi György káplár 52. gy. e. 15. sz. seb. Dufka József drag. 11. drag. e. seb. Dulics Tivadar gyalogos 52. gy. e. 16. sz. seb. Dvorak János gyalogos 18. gy. e. 6. sz. seb. Dynega Péter gyalogos 95. gy. e. 15. sz. el.

Ebhart Károly címzetes őrzető 4. gy. e. 12. sz. seb. Eck Ferenc pót. 52. gy. e. 4. sz. 4. sz. seb. Eirich Konrád pót. 52. gy. e. 4. sz. seb. Eiter Lőrinc gyalogos 52. gy. e. 15. sz. el. Eiszenschenk Lajos gyalogos 52. gy. e. 16. sz. seb. Endrőczy János gyalogos 52. gy. e. 2. sz. seb. Erb János gyalogos 52. gy. e. 15. sz. seb. Erdődi József pót. 37. gy. e. 3. sz. (Magyarország) seb. Ertl Hugó címzetes őrzető 52. gy. e. 15. sz. seb.

Fabián József gyalogos 52. gyalogezr. 4. sz. elesett. Farkas János gyalogos 52. gy. e. 2. sz. seb. Farkas József gyalogos 52. gy. e. 2. sz. seb. Fekete János póttartalékos 37. gy. e. 2. sz. (Magyarorsz.) seb. Feldwebel Sándor címzetes őrzető 52. gy. e. 2. sz. seb. Ficza István tart. káplár 12. gy. e. 13. sz. (1889. Ersekújvár, Nyitra m.) elesett. Figliwicz János ul. 1. ul.

e. 4. sz. elesett. Fiox Ferdinánd káplár 52. gy. e. 16. sz. elesett. Firak János gyalogos 80. gy. e. seb. Fischer Imre gyalogos 52. gy. e. 2. sz. seb. Fischer Imre címzetes káplár 52. gy. e. 4. sz. seb. Flesch Szigfrid póttartalékos 4. gy. e. 10. sz. seb. Flodung Márton szakaszvezető 52. gy. e. 10. sz. seb. Flóruza Demeter póttartalékos 37. gy. e. 3. sz. (Magyarorsz.) seb. Forster Tivadar gyalogos 52. gy. e. 16. sz. seb. Frank János gyalogos 52. gy. e. 15. sz. seb. Frank Gyula gyalogos 52. gy. e. 16. sz. seb. Freitag Raumoh gyalogos 52. gy. e. 2. sz. seb. Fridon Gábor póttartalékos 37. gy. e. 3. sz. (Magyarország) elesett. Friedl János őrmester 4. gy. e. 6. sz. seb. Frieml Ágost tart. 18. gy. e. 5. sz. seb. Fritz Mihály gyalogos 4. gy. e. 6. sz. seb. Fröhmann Gyula gyalogos 4. gy. e. 6. sz. seb. Frzovic Tano gyalogos 18. gy. e. 8. sz. seb. Fügedi Lajos gyalogos 12. gy. e. 14. sz. (Kamocsa, Komárom m. 1890.) elesett. Füleki Sándor tartalékos 52. gy. e. 14. sz. seb.

Gabrys József ul. 1. ul. e. 5. sz. seb. Gajarek Antal drag. 11. drag. e. el. Gál István gyal. 52. gyalogezred 13. sz. el. Gálos Péter ul. 1. ul. e. 1. sz. seb. Geder Vince szakaszvezető 52. gy. e. 15. sz. seb. Geiszler Báliat szakaszvezető 52. gy. e. 13. sz. seb. Gerber Adalbert gyal. 52. gy. e. 14. sz. seb. Getto István gyal. 52. gy. e. 4. sz. seb. Giobner Richárd gyal. 18. gy. e. 5. sz. seb. Gilewicz tart. őrzető 95. gy. e. 15. sz. el. Götinger Ferenc címzetes szakaszv. 4. gy. e. 6. sz. seb. Gold János gyal. 52. gy. e. 4. sz. seb. Goldas János ul. 1. ul. e. 2. sz. fog. Goldberger Richard egyéves önkéntes káplár 4. gy. e. 7. sz. seb. Gottesleben Rudolf gyal. 4. gy. e. 7. sz. el. Grajewski Péter gyal. 30. gy. e. seb. Grigoraseh Vasili drag. 9. drag. e. seb. Grisling János gyal. 52. gy. e. 2. sz. seb. Groosz Ferenc gyal. 52. gyal. e. 15. sz. seb. Gunzl Adam gyal. 52. gy. e. 15. sz. el. Gunzl János szakaszv. 52. gy. e. 16. sz. seb. Grycko János gyal. 30. gy. e. seb. Gyurik János pót. 37. gy. e. 1. sz. seb.

Hackenber Fülöp őrv. 4. gy. e. 6. sz. seb. Haki János gyal. 4. gy. e. 7. sz. seb. Halmos Szilárd egyéves önkéntes 52. gy. e. 4. sz. seb. Háló Sándor pót. 37. gy. e. 4. sz. seb. Hamann József tart. 52. gy. e. 14. sz. seb. Hambuch István pót. 52. gy. e. 4. sz. s. Hammerschmid Lajos pót. 4. gy. e. 9. sz. el. Hapli Ferenc szakaszv. 52. gy. e. 2. sz. seb. Haram János gyal. 52. gy. e. 13. sz. seb. Harnasch Péter címz. szakaszv. 52. gy. e. 4. sz. el. Hass Chaschel rekte Schurz gyal. 80. gy. e. súlyosan seb. Heckmann János gyal. 52. gy. e. 15. sz. seb. Heer János címz. szakaszv. 52. gy. e. 11. sz. el. Heil Lajos szakaszv. 52. gy. e. 2. sz. el. Heilmann Miklós gyal. 52. gy. e. 4. sz. seb. Heisz József gyal. 52. gy. e. 13. sz. seb. Helositz Ignác címz. őrmester 11. drag. e. seb. fog. Hella Péter gyal. 52. gy. e. 15. sz. seb. Hellebrand János gyal. 52. gy. e. 15. sz. el. Hellebrand József gyal. 52. gy. e. 15. sz. el. Heller Miklós gyal. 52. gy. e. 4. sz. seb. Hengal Gábor gyal. 52. gy. e. 11. sz. seb. Herdela Zacharias pót. 37. gy. e. 3. sz. (Magyarorsz.) seb. Hermann Lajos gyal. h. gyaloghadosztály seb. Hild Henrik gyal. 52. gy. e. 15. sz. seb. Hirny Mihály gyal. 80. gy. e. seb. Holec Károly tüzér 8. nehéz haubic oszt. 2. üteg el. Holubec József tart. 18. gy. e. 5. sz. seb. Horak Jaroslaus címz. őrmester 11. drag. e. seb. Horváth József gyal. 52. gy. e. 11. sz. seb. Hrubes Károly címz. káplár 18. gy. e. 7. sz. s. Hrusa Vince tüzér 8. nehéz tűz. oszt. 2. üteg seb. Hubeny József szakaszvezető 11. drag. e. seb. Huk Erosim gyal. 80. gy. e. seb.

Ihrig Vilmos egyéves önkéntes 52. gy. e. 16. sz. seb. Ilin János gyalogos 52. gy. e. 16. sz. el. Illeczo Zsigmond gyalogos 30. gy. e. seb. Illés Sándor póttartalékos 37. gy. e. 1. sz. (Magyarország) s. Iwaszkow Miklós gyalogos 80. gy. e. seb. Janicki Kierlyo címz. káplár 95. gy. e. 15. sz. seb. Jank Péter pót. 37. gy. e. 3. sz. (Magyarország) seb. Jankowski Ferenc gyal. 30. gy. e. seb. Jankowski Márton gyal. 30. gy. e. seb. Janozowicz Stojan gyal. 30. gy. e. el. Jaron Ferenc ul. 1. ul. e. 4. sz. seb. Jary Vencel gyal. 18. gy. e. 8. sz. el. Jaworski László káplár 30. gy. e. el. Jettler János gyal. 52. gy. e. 11. sz. seb. Jirasek Jaroslaw címz. káplár 18. gy. e. 8. sz. el. Jobbágy János tart. káplár 52. gy. e. 14. sz. el. Joke József címz. káplár 18. gy. e. 5. sz. seb. Josefik János

drag. 11. drag. e. seb. Juhász Antal tart. káplár 37. gy. e. 3. sz. (Magyarorsz.) seb. Jurasek Mátyás drag. 11. drag. e. seb.

Kabát János gyal. 80. gy. e. seb. Kaiser Lipót káplár 4. gy. e. 6. sz. seb. Kalinocha Jurko gyal. 95. gy. e. 15. sz. seb. Kapinya János gyal. 52. gy. e. 14. sz. seb. Karl András szakaszv. 52. gy. e. 15. sz. el. Katona József gyal. 52. gy. e. 13. sz. seb. Kavaller Károly tart. 18. gy. e. 7. sz. seb. Keim Lajos ul. 1 ul. e. 4. sz. el. Kempf Ferdinánd káplár 8. nehéz tüz. oszt. 1. üteg seb. Kenics Abrahám gyal. 80. gy. e. seb. Kertész Imre gyal. 52. gy. e. 4. sz. el. Kesek János ul. 1. ul. e. el. Kich Matwij címz. káplár 30. gy. e. seb. Kiesling Ferenc gyal. 4. gy. e. 9. sz. el. Kirchmaier János pött. 4. gy. e. 6. sz. seb. Kirszak Wasyl gyal. 95. gy. e. 15. sz. el. Kis Mihály pött. 37. gy. e. 1. sz. seb. Kise Tivadar pött. 37. gy. e. 3. sz. (Magyarorsz.) el. Kiss Ferenc gyal. 52. gy. e. 4. sz. seb. Kiss Géza kápl. 52. gy. e. 13. sz. seb. Klein József gyal. 52. gy. e. 14. sz. seb. Koch Lajos számvevőaltiszt 52. gy. e. 16. sz. seb. Kolar Vince címz. őrv. 52. gy. e. 15. sz. seb. Koler Mihály címz. őrv. 52. gy. e. 15. sz. seb. Koltowski Miklós gyalogos 80. gy. e. seb. Komarek Ferenc tart. 18. gy. e. 8. sz. seb. Komjathi Lajos őrvezető 12. gy. e. 14. sz. (Csicsó, Komárom-m. 1890) elesett. Komlósi György pött. 37. gy. e. 1. sz. (Magyarorsz.) seb. Konczuk Semen gyal. 30. gy. e. seb. Kondraczki Péter gyal. 30. gy. e. seb. Kónyi József gyal. 52. gy. e. 15. sz. seb. Kopecky Gottlieb tart. 18. gy. e. 7. sz. seb. Korosak Jakab szekeres 16. szekeres osztály (Altneudorf, Stíría 1892) napszurástól meghalt. Korostil János tart. címz. káplár 95. gy. e. 15. sz. seb. Kosina József tart. szakaszv. 18. gy. e. 5. sz. seb. Koste Jan káplár 9. drag. e. s. Koszykowski József címz. őrv. 80. gy. e. s. Kotték Ferenc gyal. 18. gy. e. 9. sz. megsebesült. Kovács Imre pött. 37. gyalogezred 1. század (Magyarország) megseb. Kovács Gábor pött. 37. gy. e. 3. sz. (Magyarország) seb. Kovács Vince gyal. 52. gy. e. 14. sz. seb. Kovacev Máté gyal. 52. gy. e. 16. sz. seb. Kovacev István gyal. 52. gy. e. 1. sz. seb. Kozak Mihály címz. szakaszv. 95. gy. e. 15. sz. seb. Kozakiewicz Péter gyal. 30. gy. e. seb. Kozma Ignác címz. őrvezető 52. gy. e. 11. sz. seb. Kozma Gyula gyal. 52. gy. e. 15. sz. seb. Krajca Vencel drag. 11. drag. e. seb. Král Frigyes tart. 18. gy. e. 5. sz. el. Kranczer Adám gy. 52. gy. e. 13. sz. seb. Krapek Ferenc drag. 11. drag. e. seb. Krausz Emil gyal. 52. gy. e. 16. sz. seb. Krawozuk János pöttart. 95. gy. e. 15. sz. el. Kritschenberger Ignác gyal. 4. gy. e. 7. sz. seb. Krisztina Nedelko címz. őrvezető 52. gy. e. 14. sz. eles. Krzyk Miklós gyal. 30. gy. e. seb. Kuczor tart. őrv. 95. gy. e. 15. sz. s. Kulyma János káplár 80. gy. e. seb. Kunerth Adolf gyal. 18. gy. e. 8. sz. seb. Kurka Ernő káplár 11. drag. e. el. Kurtán Lajos pött. 37. gy. e. 1. sz. (Magyarország) seb. Kurz Rudolf tüzér 8. nehéz haubiz oszt. 2. üteg el. Kuszák Jenő őrvezető 12. gy. e. 14. sz. Dunaalmás Komárom megye 1892.) elesett.

Laciak József ul. 1. ul. e. 4. sz. el. Lauer Ferenc századkötő 4. gy. e. 12. sz. seb. Leberfink János tart. szakaszv. 4. gy. e. 7. sz. seb. Léc István gyal. 52. gy. e. 16. sz. seb. Leczyna Károly gyal. 80. gy. e. seb. Lehn József szakaszv. 52. gy. e. 13. sz. seb. Lehr Konrad pött. 52. gy. e. 13. sz. seb. Lengyel József gyal. 52. gy. e. 15. sz. seb. Lenhardt Dezső cím. őrvezető 52. gy. e. 2. sz. seb. Lesszak Wasyl gyal. 30. gy. e. seb. Lewosynski Szidor gyalogos 30. gy. e. seb. Lőrincz Rajmund gyalogos 52. gyalogezr. 2. sz. sebesült. Lopuszynski Illés káplár 80. gyalogezred, seb. Lorenz József gyal. 52. gy. e. 18. sz. seb. Lorz József pött. 4. gy. e. 6. sz. seb. Luckner András szakaszv. 4. gy. e. 6. sz. seb. Lukács Mihály gyal. 52. gy. e. 2. sz. seb. Lukowitz Ferdinánd pött. 4. gy. e. 6. sz. seb. Lukowski János gyal. 30. gy. e. seb. Lyayk Tivadar gyal. 30. gy. e. seb.

Machek János tart. őrv. 18. gy. e. 5. sz. seb. Máczer József gyal. 52. gy. e. 16. sz. seb. Majer Vencel őrv. 11. drag. e. seb. Maksymów István őrv. 80. gy. e. seb. Marek Ferenc gyal. 18. gy. e. 8. sz. seb. Marsik Antal tart. 18. gy. e. 5. sz. seb. Martin Károly pött. 4. gy. e. 6. sz. seb. Marton Lajos gyal. 52. gy. e. 15. sz. seb. Marton Mihály tisztiszolga 52. gy. e. 13. sz. seb. Máté János gyal. 52. gy. e. 4. sz.

seb. Medwecki Iván gyal. 33. gy. e. seb. Medwed Károly pött. 4. gy. e. 6. sz. seb. Meissner Rudolf gyal. 18. gy. e. gépfegyverosztály seb. Meiszter Antal káplár 52. gy. e. 15. sz. seb. Merza Wladimir gyal. 30. gy. e. seb. Metsner Adolf szakaszv. 4. gy. e. 6. sz. seb. Midzlocha István gyalogos 30. gyalogezred megseb. Mihelsz Mátyás gyalogos 52. gy. e. 4. sz. seb. Mikeska János dragonyos 11. drag. e. seb. Mikolin Jakab gyalogos 52. gy. e. 15. sz. seb. Milosevics Niko polgári teherhordó 3. élalmezési osztály seb. Mirilovics Mile gyalogos 30. gy. e. seb. Mistuna József tartalékos 12. gy. e. 14. sz. (Privigye, Nyitra m. 1888.) elesett. Míszel Ire gyalogos 30. gy. e. seb. Mitán József ul. 1. ul. e. 6. sz. seb. Molnár Dioniz szakaszvezető 52. gy. e. 15. sz. seb. Monik Ferenc gyalogos 18. gy. e. 8. sz. seb. Montag József őrvezető 52. gy. e. 16. sz. elesett. Mozsik Imre pöttart. 37. gy. e. 3. sz. (Magyarorsz.) elesett. Müller János gyalogos 52. gy. e. 13. sz. seb. Müller József káplár 52. gy. e. 14. sz. seb. Müllner Ferdinánd gyalogos 4. gy. e. 6. sz. seb. Mussong Ferenc gyalogos 52. gy. e. 2. sz. seb.

Nagy Ferenc pöttart. 37. gy. e. 8. sz. (Magyarorsz.) seb. Nagy József pöttart. 37. gy. e. 3. sz. (Magyarország) seb. Nagy Gyula káplár 52. gy. e. 15. sz. seb. Nagy Károly tartalékos szakaszv. 37. gy. e. 2. sz. (Magyarorsz.) seb. Nagykun János címz. kápl. 52. gy. e. 14. sz. s. Nedics Milivoj gyal. 52. gy. e. 16. sz. s. Neozel György gyal. 52. gy. e. 15. sz. s. Nenzer Ferenc tart. 52. gy. e. 14. sz. s. Neudörfler Gáspár gyal. 52. gy. e. 4. sz. el. Newporany Mixon gyal. 80. gy. e. s. Nizielaki István drag. 9. drag. e. el. Novotny Ferenc tartalékos 18. gy. e. 5. sz. s. Nowotny Ferenc gyal. 4. gy. e. 6. sz. s. Nuzda Jankó gyal. 80. gy. e. s. Nyiri Sándor pött. 37. gy. e. 3. sz. Magyarországon s.

Ochrym Doroteus gyal. 30. gy. e. s. Oláh Lajos pött. 37. gy. e. 1. sz. (Magyarország) el. Olchowy József gyal. 95. gy. e. 15. sz. s. Oleksij egyéves önkéntes, címz. káplár 30. gy. e. s. Oleszkowicz József szak. vez. 30. gy. e. s. Olszewski Stanislo címz. kápl. 95. gy. e. 15. sz. s. Ottawa Florián címz. kápl. 4. gy. e. 9. sz. el. Ozdi József káplár 52. gy. e. 16. sz. el.

Pap Sándor gyal. 52. gy. e. 15. sz. s. Papp János gyal. 52. gy. e. 13. sz. s. Paradjik Bertalan gyal. 52. gy. e. 4. sz. s. Partyssyn Anufry gyal. 95. gy. e. 15. sz. el. Pastyrik János drag. 11. drag. e. s. Paulitschke Ferenc pött. 18. gy. e. 5. sz. el. Pawlik Nizetas címz. őrv. 80. gy. e. s. Patrik József tart. 18. gy. e. 5. sz. s. Petrika János pött. 37. gy. e. 2. sz. s. Pfeiffer Engelbert őrv. 52. gy. e. 13. sz. s. Piatok Stanislo pött. 1. ulánus e. 4. sz. el. Pilusa János drag. 11. drag. e. s. Pintyo István pött. 37. gy. e. 3. sz. s. Pionson rekte Veit Fülöp 80. gy. e. s. Pistola Jurkó őrv. 30. gy. e. s. Pokorny Henrik 18. gy. e. 8. sz. s. Polacek Imre őrmester 12. gy. e. 15. sz. (Komárom, Bánhida, 1885) elesett. Polakowitsch József gyalogos 4. gy. e. 6. sz. seb. Polzer József gyalogos 4. gy. e. 6. sz. seb. Pórncz János tart. 52. gy. e. 14. sz. elesett. Posavec Antal káplár 5. ulánus e. 1. sz. súlyosan sebesült, lősérülés a kezén és lapockáján. Poszanovics Mátyás gyalogos 52. gy. e. 16. sz. seb. Pothornik Pál címzetes káplár 52. gy. e. 12. sz. seb. Prandl Károly szakaszv. 4. gy. e. 8. sz. el. Priboda Jarosláv tüzér 8. nehéz tüz. oszt. 2. üteg s. Proháska Sándor tart. 12. gy. e. 15. sz. el. Prokop József tart. 18. gy. e. 7. sz. s. Prokopowics Péter gyal. 80. gy. e. s. Puhzer Gyula címz. kápl. 4. gy. e. 7. sz. s. Pusch János gyal. 52. gy. e. 15. sz. el. Puska Miklós gyal. 52. gy. e. 14. sz. el. Puska Sándor gyal. 80. gy. e. megsebesült. Pyraschütz Ferenc címzetes szakaszvezető 4. gyalogezred 9. század elesett.

Az aradi kereskedelmi kerület választmánya dioséretes áldozatkészségének adta jeleit. A választmány ma délután Tedegehi Viktor elnöklésével tartott ülésén a hadbavonultak családtagjai segélyezésére ötszáz koronát, a vöröskereszt egyesület aradi fiókjának pedig kétszáz koronát szavazott meg. A választmány ezután folyó ügyeket intézett el és többek kö-

zött a testület rendelkezésére álló két felsőkereskedelmi iskolai tandíjmentes helyet a pályázók közül Bernstein Andor és Messer Illésnek ítélte oda.

Aradiak levelei a harcterekről.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 2.

Az Aradi Közlöny szerkesztősége — a hivatalos rendelkezések szabta korlátok között — szívesen közöl a harcterekről érkező leveleket, amelyeket aradi katonák küldtek haza hozzátartozóiknak. Kérjük olvasóinkat, hogy juttassák el az érdekesnek talált leveleket hozzánk. Családi vonatkozású és intímus részeket azokból nem hozunk nyilvánosságra és a levelet sértetlenül visszaadjuk beküldőjének.

Egy világoi tartalékos hadnagy, aki a mozgósítás után Szászvárosba vonult be, feleségének a következőket írta haza:

— 17-ike óta reggeltől késő estig oszátározunk erdőben. Isten tudja: hány golyó volt nekem szána, de meg is védett tőle. Akárhányszor is a kővetlen mellett fekvőt lőtték le; rémes volt nézni, hogy fordult fel szegény. Néha meg alig ott hagyott helyemen egy sragnol vágódott le rémes rombolással. Voltam már félszázaddal 3 szerb század ellon magam tűzbe és egy ágyujuk is volt, itt azt gondoltam nincs szabadulásunk, a legénységgen meglátszott, hogy érzik, hogy csak Isten menti meg őket. Ellenség tüzelését visszavertük, 4 órai heves harc után az ellenséget visszavertük, több száz halott volt, míg a mieink közül csak 14 sebesült volt. A mi katonáink mesébe való, olyanokat tesznek és olyan bátran mennek előre, hogy azt leírni nem lehet. Innen van az, hogy a szerbek, mikor a „svábát“ látják, ész nélkül hátrahagyának mindent és futnak.

Sarajevóban vagyok, ahova gyomor bajom gyógyítására kerültem, remélem, hogy egészségesen hagyhatom el e szép várost. Itt van igazi élet, nem pedig ott, ahol jártunk az örökös golyózápor között. Rudórol jöttem Sarajevóba, ez innen 10 óra vonaton rendez körülmények között, most persze pár órával több. Olyan megható az uton, amikor az ember jön, minden állomáson a Vöröskereszt-egylet teát, süteményt kínál és látszik rajtuk, hogy lesik, ki mit kíván és már is kapja.

Vadász Károly, Vadász Armánd dr. aradi ügyvéd öccsöze szüleinek a torontalmegyei Öbessenyőre ezeket írta haza:

— Miután Szabácsot szerencsésen bevetük és Istennek hála ép egészséges vagyok, tovább hostak ide Rumába bennünket egy kissé pihenni. Eddig tíz kilót fogytam, de különben jól érzem magamat. Egy hét óta különben kaptam lovat is és most lóháton járok, tudniillik Szabácsban az órségemmel együtt elfogtunk két szerb huszárt. Az ellátásunk jó — annyi marhát, disznót stb. találtunk, hogy most egész csordákkal hajtják őket utánunk. De meg is érdemeljük, mert aki még nem haligatta a srappellek, gránátok, puskagolyók mussikáját, annak fogalma sincs róla, mi az.

Aradra szállított sebesült hősök.

(Az első sebesültszállítás. — Tüntetés az északi harotér hősei mellett.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 2.

A kora ősz csodaszép délutánján mosolyogva süt le ránk a nap, az a nap, amely néhány száz kilométernyire, ott valahol a Visztula, a Dnyeper véres habjainál furesa és kimondhatatlan nevű falvak mellett emberirtó, szívós küzdelmet világít be, fényét puskapor füstje homályosítja a ágyudörgés reszketteti meg a levegőt...

A kora ősz csodaszép délutánján ezer és ezer ember nyüzsgő az állomásépület előtt, a hosszú peronon, a vendéglő terraszán, a katonai barakkok körül. Mintha idekoncentrálódott volna minden élet Aradon, a sok arc, a hangos beszéd, a sürgés-forgás, a szinte fizikailag is érezhető, érzékelhető izgalom bódítóan, kábítóan hat. Most katonák vonulnak, szépek és virágcsak, a reményeink és támaszaink, mind-mind külön szeretnénk őket megölelni. Jókedvűen és feszesen lépegetnek, nevetgélve s integelve s harsányan hallatszik az ének:

„Ha még egyszer azt üzeni,
Mindnyájunknak el kell menni...”

Hosszu, végtelen katonavonat. Ágyú és lösztrkocsi, felvirágozva, felpántlikázva. A közönség némán és megilletődve nézi a „bewaggonozást”, egy fiatal, ovikeres főhadnagy dirigál, keresztben a vállán nagy, tenyérayi széles nemzetiszínű szalag.

Mindig és mindig többen vagyunk, egy nyüzsgő, forgó, szaladgáló nyugtalan hangyaboly az egész épület. A várakozás hosszú és izgalmas percek ezek. Most végigtut mindenkin az izgalom: egy szép asszony, korzóról, színházból, cukrászdából ismerős, halad keresztül a tömegben, bokáig beburkolja természetét a fehér kötény, karján ott a szent és tiszteletet parancsoló jelvény, a vörös kereszt. Nehéz kancsót cipél s vízi valamire a sinek felé. Nyomában hallatszik a moraj:

— Jön már a sebesültszállító-vonat!

A sebesülteket várja mindenki, a fiut, a testvért, a jóbarátot, a véreinket, akik már onfótták vérüket odafenn, északon oroszokat verve, tiporva, győzelemre vive lobogókat.

— Sokan fognak jönni — mondja valaki — úgy öt óra tájban érkezik a vonat.

A vörös keresztos hölgyek megteszik előkészületeiket: özvegy Rónay Jánosné és Köpf Jánosné vizeskancsókat cipelnek, Baross Zsigáné és Mihájloviics Flóra kötszereket visznek, Zimmermann Károly dr. igazgató-főorvos az ápolónőknek, Friedmann Irmának, Darvas nővéreknek, Vojzsky Helénnek, Kurzer nővéreknek, meg a többieknek ad utasításokat, az üditő-állomás hölgyei gyümölcsöt, bort, tejet, süteményeket készítenek elő. Aztán hosszú sorban bakák jönnek, ketten-ketten egy-egy hordágyat visznek vállukon, lerakják egymás mellé sorban a földre.

A tömeg mindegyre nő s a kíváncsiság jobb érzése ellenére odavonoz mindenkit, ahol a munka folyik, ahol a kötöző-állomást készítik elő, ahová a sebesülteket várják. Tisch Mór dr. főorvos és Zimmermann Károly dr. harsányan kérielik a kíváncsiakat:

— Tessék hátrább vonulni, így megakadályozzák a munkát!

Egy percre egy kissé hátrább szorul a tömeg, aztán megint közeledik az embergyűrű, meg végül katonák és csendőrök védik meg a sázig vezető utat.

A perc közeledik. Most mindegyik orvos, ápolónő a kútnál erős szappannal, aztán még külön szublimátos vízzel megmossa, sterilizálja a kezét. Sorban áll a fehér kötös hadsereg, az ápolónők és az orvosok, akik közül itt vannak Tisch Mór dr., Zimmermann Károly dr., Tr. ciu dr. törzsorvos, Visky Pál dr., Endrödy dr. segédorvos, Löwinger Miksa dr., Posgay István dr., Lukács Jenő dr., Palágyi dr., Major dr., Hecht dr., Kiss Dávid dr., Werner dr., Herz dr., Auszterweil dr., Stauber dr., Lukatos dr., Singer dr., Schreifer dr. s még

több orvostanhallgató. Még megjelenik Szemere állomásfőnök s udvariasan biztosítja az orvosokat, hogy nyugodtan végezhetik munkájukat, a vonat, amely a többi sebesülteket Temesvárra szállítja tovább, addig vár, amíg csak szükséges, Zádor Imre gépüzemigazgató pedig jelenti, hogy a sebesülteknek a városba szállítására három lövonatot rendelt ki.

— Száznyolcvan sebesült marad itt Aradon — mondja Tisch főorvos. — Akik súlyosabban sebesültek, azokat a közpórházba viszzük, a könnyebben sebesülteket pedig lövonaton be a városba, a színházig s onnan gyalog mennek a Liceumban levő tartalékpórházba.

Hat óra. A harmadik sínparra lassan-lassan behalad egy vonat: az ablakokon kíváncsi szemekkel néznek ki bekötött fejű, kezű katonák. Halk éljen hallatszik, mély megilletődés száll meg mindenkit. A katonák vigan integetnek, üdvözlik az ismeretleneket. A vonat hosszu: hétszáz sebesült érkezett, valamennyi az orosz harotérről.

Zimmermann Károly dr. egészen a vonat elejére megy és mindegyik kocsiába beszél:

— Kinek van szüksége új kötésre, ki akar új kötést?

Jelentkeznek egy csomó katona: mind-egyiknek a karja, vagy a keze van megsebesítve. Megindulnak a kötöző állomás felé. Most egy bekötözött karu fiatal tiszthelyettes ugrik le.

— Jóska! — kiáltja egy női hang a közönség sorából. A sebesült aradi: Balla József bankhivatalnok, akinek bal felső karját furta keresztül egy puskagolyó. Családját táviratilag értesítette s nővérei vártak rá az állomáson.

— Nincs semmi baj — mondja mosolyogva — nem telik bele két hét s már egészséges leszek.

Aztán egyszerűen, pár szóval elmondja megsebesülésének történetét.

— Egy galíciai községben harcoltunk. A mieink közt nagy volt a lelkesedés, minden ember égett a harci vágytól. Előbb a lövészárkokból tüzelünk, aztán szuronyrohamra került a sor. A legtöbbszőr szuronyral megyünk nekik s az oroszok egyáltalán nem tudnak ellentállni rohamainknak. Roham közben valami csipést éreztem a karomnál, aztán pár perc múlva zsebhadni kezdett. Akkor vettem észre, hogy megsebesültem. Ez vasárnap történt s ma már itthon is vagyok.

A vonat körül tovább folyik a sürgés-forgás. Az üditőhölgyek bort, tejet, szőlőt, süteményt szolgálnak fel a katonáknak, akik hálásan mondogatják:

— Már alig megy belénk. Minden állomáson traktálnak bennünket mindenféle jóval!

Egy csabai önkéntes — golyó és shrapnel érte — az ablakon kihajolva beszél ismerősöknek:

— Az oroszok vesztesége legalább tizszer annyi. Ha szuronyra megyünk, már futnak, mert tudják, hogy egy sem marad élve azok közül, akit elérünk. Sokszor eldobálják fegyvereiket s úgy könyörögnek kegyelmet!

A sebesült bakák, mind csak egyet emlegetnek:

— Csak már ott lennénk újra, hogy aprithatnánk a disznó muszkát!

A hétszáz sebesült közt alig van súlyosabb, mind jókedvű, jól érzi magát s vágyik vissza a harotérre. Előbb azonban övéiket szeretnék látni. S ezért, amikor megkérdik tőlük, kik akarnak Aradon maradni, alig jelentkezik egy-kettő.

— Megyünk tovább Temesvárra — mondják — mert azt halottuk, hogy ott szétosztanak bennünket, ott mindenki oda kéredezhetik, ahol közelebb van a hazájához.

A kötözőállomáson ezalatt serényen folyik a munka. Felesleges hang nem hallik, csak a vezényszó:

— Benzint! Vattát!

S gyorsan, ügyesen új kötések kerülnek a régié helyébe.

Most két részre szakítják a vonatot. Az egyik fele megy tovább Temesvárnak, másik részéből leszállnak a sebesültek, lesegítik őket. Csak egy kettő van, akit hordágyra tesznek, aki súlyosabban sérült. Ezeket a közpórházban ápolják a legnagyobb gondossággal. A többiek, mintegy százhatvenen, a lövonatokra szállnak.

A közönség éljenzése közben megindul a három kocsi, a sebesültek sapkájukat lengetve köszönik az ünneplést. S a városban is végig mindentől éljenzés kiséri hőseinket.

A Petőfi-utca sarkán megállnak a kocsik s innen saját lábaikon mennek be a Lyceumban berendezett kórházba katonáink. Sűrű sorfalat áll a publikum s nem szűnik meg a lelkes éljenzés, ünneplés. Mikor már az utolsó is befordul a sötét utcába, még egy utolsó éljen s megilletődve, meghatva, fájdalmas és büszke impressziókkal teli szétoszlik a tömeg.

Magánkórházak Aradon a sebesült katonáknak.

(A Neuman testvérek cég 50 ágyas kórházat létesít. — Andrányi báróné sebesült kórháza a gyermekkórházban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 2.

Északon folyik a heroikus, nagy küzdelem, amelytől jövőnk függ. Minden hirt, minden szót mohó érdeklődéssel várunk s feszült figyelem köti le összes idegeinket. S az itthonmaradtak, amennyire tőlük telik, szintén kiveszik részüket a küzdelemben, a nemzeti munkában s minden igyekezetükkel azon vannak, hogy megkönnyítsék, elősegítsék tehetségük szerint a csapatok küzdelmét.

A legnemesebb s legnagyobb munkát a Vörös Kereszt egyesület végzi, az önfeláldozók, akik e nehéz napokban a harotér sebesülteinek szentelik minden órájukat. Most, hogy a küzdelem már teljes erővel folyik, már Aradra is nagyobb számban szállítanak sebesülteket s mindig fokozottabb mértékben várunk a Vörös Kereszt egyesületre s nemeszívű tagjaira.

Erre való tekintettel az aradi Vörös Kereszt egyesület választmánya holnap ülést tart, amelyen a tárgy fontosságára való tekintettel résztvesz az Aradmegyei Vörös Kereszt Egyesület választmánya is. Értesülésünk szerint a holnapi választmányi ülésen több érdekes bejelentés fog történni.

Ismeretes, hogy Aradon a csapatkórházon kívül a város több iskolája is, mint tartalékpórház rendelkezésére áll a hadsereg egészségügyi intézményeinek. Valószínű azonban, hogy bizonyos időn belül a tartalékpórházak is igénybe lesznek véve s további helyiségekről kell gondoskodni. Az egyesület elnöksége ezért nagy örömmel vette a Neuman testvérek cégnek azt a bejelentését, hogy egy ötven ágyas kórházat bocsájt rendelkezésükre. A cég símáncsi uti gyártelepének összes lakóhelyiségeit kiürítette s helyükre egy Vörös Kereszt egyesület követelményeinek mindenben megfelelő, modern felszerelésű kórházat rendezett be. A Neuman testvérek bejelentették továbbá, hogy a háboru egész ideje alatt a kórházban ötven sebesültet részesítenek teljes ellátásban és ápolásban.

Hasonló nemesszívű bejelentést tett özvegy Andrányi Károlyné báróné is, aki a gyermekkórházban megfelelő helyen tizenhat közlogény és négy tiszt számára ajánlott fel ágyat, míg e rész beteg gyermekeit a háboru ideje alatt az apácák lakosztályában helyezik el.

A Vörös Kereszt egyesület választmánya e bejelentések kapcsán holnap felhívja Arad előkelő hölgyeit, hogy ne csak a katonai csapat- és tartalékpórházakat látogassák, hanem a magánkórházakat is, hogy ott a sebesülteket ápolásban részesítsék.

Elvágtuk az orosz jobbszárnyat a centrumtól.

— Stratégiai helyzet az északi harctéren. — A Dankl-sereg sikerének jelentősége. — A nyolc napos csata. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad szeptember 2.

Nyolc nap óta a Dnyeszter és Visztula köze felé tekint lázas várakozással minden szem, nyolc nap óta emberfeletti idegmegfeszüléssel várjuk nemcsak mi, hanem várja az egész világ, hogy milyen hír érkezik a milliók esztájáról, milyen lesz a döntő ütközet kimenetele. Nyolc nap óta megy ez így és minden újabb nappal csak újabb lesz a várakozás, megújul a kérdés: mi lehet az eddigi hét napos harcban az elért eredmény. Hogy ez az eredmény kedvező, arról a szükséztudókat és hivatalos közlések elég biztatónak mondanak, de a részletekbe még ma sem lehet belepillantani.

Hogy megérthetőbbé váljanak az orosz harctér izgalmas eseményei, mindenképp az azal kell tisztában lennünk, hogy milyen volt északon az ellenség felvonulása. Az orosz hadsereg felvonulása három oszlopban történt keletről nyugatra vonuló irányban. A három oszlopba tagozódást a jelenlegi harctér terepének geográfiai pontos ismerete teszi érthetővé.

Az első oszlop felvonulásának területe a Visztula és Bug köze, amelyet északról Varsó és Brest-Litovszk erődjei határolnak. Varsó a Visztula, Breszt-Litovszk a Bug partján fekszik. Ezen a területen fejlődött ki a nagy orosz sereg jobbszárnya, amelynek Lublin—Krasznik és Janov irányában kellett előrenyomulnia az osztrák galiciái határ felé, egyenesen a San folyó völgyébe.

A második orosz hadoszlop kifejlődése a Bugtól délkeletre körülbelül a Horyn folyó alsó szakaszáig történhetett meg. Ennek a területnek északkeleti részét körülbelül egész Erdély nagyságának megfelelő kiterjedésben a hírhedt rokitói mocsárvidék alkotja. A teljesen elmoszarasodott vidék természeti alkotása olyan, hogy ott még kisebb csapatok mozdulatai is lehetetlenné válnak. A terület déli részét a volhiniai várháromszög őrzi. Ezt Luck—Rovno és Dubno erősségei alkotják. Erre az erődítési övre támaszkodva nyomult előre az orosz centruma Radziwilowon és Brodyn keresztül egyenesen Lemberg ellen.

A harmadik szakasza az orosz felvonulásnak Kiew és a Dnyeszter közt történt. Kiewből kiindulva vetette magát az orosz balszárny Galícia déli és Bukovina északi részére, vagyis arra a területre, amelyek Tarnopol és Csernovic között fekszik.

Ez volt az oroszok támadási és előrenyomulási terve. Ezzel szemben a mi hadseregünk északon a következőképpen helyezkedett el:

A Varsó—Breszt-Litovszk felől előretörő orosz erő ellen Dankl tábornok serege operált. A közönség előtt szinte már a legapróbb részletekig ismertek azok a hőstettek, amelyekkel Dankl lovassági tábornok rettenthetlen katonái harcoltak és diadalmaskodtak az ellenség fölött. Ez a dicső és hősiességben páratlan hadsereg, amely a mi északi haderőnk balszárnyát alkotja, három napos ütközetben győzelmeskedett Kraszniknál az oroszok fölött, azután nyomban a második kraszniki csatában egészen Lublinig hatolva verto meg az orosz jobbszárnyat, az ugynevezett Visztula-hadsereget, mely fölbomolva és fényesen harcoló csapatainktól üldözve vonult vissza. A főhadiszállásról legutóbb érkezett jelentésekből azt következtethet-

jük, hogy Dankl tábornok seregének balszárnya szorosan Lublin előtt áll, jobbszárnya pedig a Wieprznél Krasznosztowig hatolt. Az orosz Visztula-hadsereg, tehát az orosz haderő egész jobbszárnya visszavonulóban van és a még harcban álló orosz hadsereg frontjának helyzetén nem változtathat többé.

A legutóbb lefolyt ütközetek, amelyeket a Dankl-hadsereg meghosszabbított frontja a Zamosce—Tomaszov és Belzec-vonalán vívott meg diadallal, lehetővé tették az előrenyomulást a Bug alsó szakasz mentén és ezen a vonalon egész Grubieszovig toltuk előre hadállásainkat. Az ekként előrenyomuló csapatoknak kétségtelenül az a rendeltetésük, hogy a balszárnyat alkotó Dankl sereg és a centrum között közvetlen kapcsolatot létesítsenek, egyúttal azonban éket verjenek a Visztula-hadsereg és az orosz centrum közé. Az újabb érkező jelentések valóban azt is bizonyítják, hogy Grubieszovig előrenyomult csapataink a szó szoros értelmében elvágták egymástól az orosz jobbszárnyat és Lemberg ellen nyomuló centrumot.

Az orosz centrum — miként ismeretes — Volhinia felől a ravaruska—zolkiew—zlocowi vonalon erősítette meg előrenyomulása állásait és onnan támadott tulnyomó számbeli tulsullyal Lemberg irányában. A nyolcnapos küzdelemben a mi centrumunk szakadatlan, heves és törhetetlen defenzívát folytatott az orosz derék-haddal. Most végre úgy látszik, hogy a Dankl-hadsereg győzelmes előrenyomulása és a Tomasov-Grubieszov vonalon történt siker némileg főlzábadította centrumunk balszárnyát és lehetővé tette, hogy Lembergtől északabbra hatoljon. A Visztula-hadseregtől elvágtott és a jobb oldali támasztéktól ilyenformán megfosztott orosz centrum nem tarthatta magát sokáig Rawaruska-Zolkiew és Zlocow között, különösen a mi csapataink által hevesen támadott orosz jobbszárny volt kénytelen Rawaruska és Zolkiew közt föladni állásait és visszavonulni Kamionka-Strumilova között kiszemelt újabb hadállásba. Az a körülmény tehát, hogy az orosz főhaderő centruma a jobb szárnyától elszakadt, máris lehetővé tette, hogy centrális csapataink erőteljes offenzívája visszavonulásra kényszerítse az oroszokat.

Keleti hadseregünk, azaz főhaderőnk jobb szárnya, amely a Zbrucz határfolyó felől kapta az oroszok támadását, ezideig a Tarnopol-Csernovitz közti egész területen igen erélyes defenzívát folytatott, itt a jobbszárnyon kellett viselni a Visztulától a Dnyeszterig terjedő egész harc vonal nyomását. Miután az orosz hadvonal egysége most már megbomlott, a döntő küzdelemben arra lehetett számítani, hogy jobbszárnyunk Keletgaliciában és Bukovinában is, jelentékeny befolyású offenzívába kezd.

Ma, amikor a legutolsó lépésfokán állunk a gigászi döntő küzdelemnek: ilyen a szemközti álló, millió és millió harcost számláló seregek helyzete. Az eddigi eredmények változatos stratégiai ismertetése is arra vall, amiben mindnyájan nyugodtan bizunk: hogy igaz ügyért harcoló hadainkat elszánt, zseniális, erős vezérek dirigálják győzelemre.

Az északi harctér hírei.

Bécs. Neue Freie Presse írja: Miként a Párishoz már 100 kilométernyire előnyomult német hadsereg léptei alatt, össztalaposódik a revanche politika, ez a vérszomjas bálvány épügy Galícia csatamezein az orosz hadsereg véérébe kell folytatni a pánszlávizmust, az emberiségen elkövetett ezt az aljas büntényt. (Miniszterelnök sajtóosztálya.)

Autfenberg győzött az oroszok ellen.

Budapest. 1914. szept. 2. Az egy heti elkeseredett harc, amely Zamosce Tyfowce vidékén folyt tegnap Auffenberg hadsereg-felügyelő teljes győzelmét eredményezte. Számos ellenséges csapatot foglyul ejtettünk. Eddig 160 ágyut zsákmányoltunk. Az oroszok a Bugon át visszavonulóban vannak, a Dankl hadsereg, amely most Lublint támadja, szintén szakadatlanul sikereket ér el. Kelet-Galiciában. Lemberg még birtokunkban van, mindazonáltal a helyzet ott az erős tulsulyban levő orosz előtöréssel szemben nagyon nehéz. Höffer vezérőrnagy. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Orosz hadifoglyaink.

Budapest: Sokkal nagyobb azoknak az oroszoknak a száma, akiket hadseregünk foglyul ejtett, mint eleinte hitték. A foglyok közül nyolcezeröttszázát őrsinek Magyarországon. (Bud. Tud.)

A „vörös ördögök.”

Lemberg, szeptember 1. Lengyel lapok részleteket hoznak a legutóbbi napokban kivont osztrák-magyar sikerekről. Megállapítják, hogy kevés kivétellel az oroszok inferioritása már az összecsapás első idejében is mindjárt kitűnik. Nagyon sokszor kisebb csapatainknak sikerült nagyobb orosz tömeget megfutamtítani. Az északkeleti harctéren a legutóbbi napokban két lovasszázadunk valósággal szétvetett két orosz gyalogsági zászlóalj, amelyet pedig gépfegyverosztály is támogatott. Hangsúlyozzák e jelentések, hogy az oroszokat a magyar lovasság láttára valóságos rémület fogja el. A hadifogságba jutott orosz tisztek mind azt kérdik, vajon van-e még sok ebből a vörös ördögből.

Oroszország kiutasítja a románokat.

BÉCS. Reichpostnak jelentik Stockholmól, hogy az orosz kormány Beszarábiában 30.000 román kiutasított.

Törökország a háboruban.

Konstantinápoly. Megbízható hírek szerint, a nép hangulata igen kiélekedett a hármass entente ellen. A katonai előkészületek annyira előrehaladtak, hogy még e hétre várják a háboru kitörését. A Kaukázus felé eső részen százhuszezer főnyi csapatokat vontak össze a törökök.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 257
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— 151

Séta az aradi hadifoglyok között.

— Látogatás a vár kazamatáiban. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 2.

Hegedüs Ede alezredes, az aradi vár parancsnoka szives előzékenysége lehetővé tette, hogy ma kora reggel, az alezredes urhoz csatlakozva, több órát tölthessek az aradi hadifoglyok között. Ez a reggeli vizit a főséges szeptemberi nap ragyogásában végigvezeti az érző embert a földi szenvedések ez örökké emlékeztető nagy idők alkotta csodás birodalmán. A fársonytól a rongyosig, — az emberi lét eme két határmegyéje között elhúzódó szédületessen nagy terület tárul a szemünk elé, amikor belépünk a foglyok rejtett otthonába. A milliómostól a dögushoz szokott koldusig — minden rendű és rangu teremtsége az istennek felvonul előttünk a vár kazamatái és erős sáncárai között.

Amikor megnyílik az Afrika vadonjainak birodalmához hasonló rejtelmességű terület kapuja, az alezredes derült mosollyal, de a szeretet melegétől csillogó tekintettel mondja:

— Azt hallottam, hogy Arad társadalmának különböző rétegeiben csodálkozva, sőt haraggal beszélnek arról, hogy én humánusan bánok ezekkel a foglyokkal, akik voltaképpen a mi ellenségeink. Megszólnak, amiért hust adatok nekik naponta és azt hangoztatják, hogy velük is úgy kellene bánni, ahogyan állítólag ők bánnak a mi embereinkkel. Hát kérem, én igazán nem tehetek róla, hogy a szabályaink humánus bánásmódot és rendez táplálkozást irnak elő. Nekem engedelmeskedni kell szabályaink parancsának. És különben is, az egyáltalán nincs még bizonyítva, hogy azok a szerbek, macedonok, vagy montenegróiak, akik idekerültek, valamennyien bűnösök. A vizsgálatok folyamában vannak és aki bűnös, az ugyanoly szigorral bünhődik, mint aminő bánásmódban részesítik a szerbek a mi embereinket.

Reggel hét órakor már pezsgett az élet a foglyok között. A várba internált több ezeféle idigent nem a tulajdonképeni fegyházban helyezik el, hanem direkt e célra készült helyeken. A vár ugynevezett kazamatái, (a földszincokba épített helyiségek) béke idején kaszárnyául szolgálnak, de most katonák helyett ezek a foglyok használják hálószobáknak. A sáncoknak egyes részeit deszkafalakkal kerítették el és így udvaruk is van a foglylakásoknak. Ezek a porták béke időben a vár udvarához tartoznak. A deszka kerítés mellett sűrű katonák állnak peckesen. Az állászt jelentik:

— Alezredes urnak alásan jelentem, az első abtheilung első csoportjában 363 ember, két maródi.

Ez a csoport az új jövevények osztálya. Az első főcsoport különben az ugynevezett intelligensebb rabokat foglalja magában. A második főcsoportban a züllöttebb, vegyes népek találhatók és itt láthatjuk a katonafoglyokat is.

A hálószobák.

A kapuban vagy harminc erős, izmos, jobbra hercegovinai rabot kísér néhány fegyveres katona.

— Hová? — kérdezi a várparancsnok.

— Téglát hordatunk ma velük, — feleli az egyik őr és tovább vezeti a lugyogós, turbános embereket.

Első útunk a „hálótermekbe” vezet. Ezeket a tiszta üres helyiségeket szalmával fedték be és ezen pihennék a „vegyes” foglyok.

— Azt hiszem — mondta mosolyogva az alezredes — a mi katonáink a harcúterem nem kapnak ilyen jó fekvőhelyet, mint amilyenek ezek a szalmaágyak. Csak azt nem tudom egyelőre, hogy mit csinálók télen ezekkel a népekkel, mert a legtöbbszörnek nincsen takarója és itt ugyan megfagyhatnak. No, de majd csak kieszalunk valamit.

Azután tovább ballagunk a homályos, szinte végeláthatatlan kazamata-folyosókon. A termekben itt már vaságyak állanak és rajtuk fehér zsákok.

— Itt alszanak az ugynevezett jobb foglyok, akiket tuszokul hoztunk el egy-egy nyugtalanabb vidékről. Ha jelentés érkezik, hogy a lakosság már tisztességesebben viselkedik, akkor szabadon engedjük őket.

Egy nagy terem végében kucorgott egy öreg szerb pap. A sovány ember két füléből szinte kiesüngött a vatta, annyira meglönte.

— Hát maga mit csinál idebent?

— Nagyon influenzás vagyok — feleli németül a pap.

— Akkor menjen ki a meleg napra, attól hamarabb elmúlik, mintha idebent gubbaszkodik.

— Kicsoda maga? — kérdezem a hegyes szakállu papot.

— Dr. K. teológiai doktor vagyok, — feleli. — A fiam is itt van, ő is doktor.

— A Szerémségből való, — szól Hegedüs Ede. — Azért van itt, mert bujlogatta a népet ellenünk.

A pap elhagyja a termet, cipője végig kopog a vörös téglán, az alakja pedig elhomályosul a folyosó egyetlen villamos lámpájának távoli fénye mellett.

Az újak.

Azután visszakerültünk a tegnapi jövevények csoportjához. Itt nagy munka folyt: három borbély hajnal óta dolgozik; nyír, borotvál. Az áldozatok úgy állanak mellette nagy tömegekben, mintha azt várnák: mikor viszik már őket a vesztőhelyre? A gyerekkorban látott ősi birkanyírás eleven képe ébred föl előttem. Az új szállítmány egyes tagjai még nem tudják a helyes szokást, hogy amikor a várparancsnok reggelenként meglátogatja őket, le kell venni a kalapot. A figyelmetleneket az őr jóakarattal fejbe vágja a lerepül a fejükről a kalap. Ezért dorgálásban részesíti őt az alezredes. Az új szállítmány tagjait addig nem osztják be, amíg kefével és kőporral jól le nem mossák magukról a hazai moeskot, a bogarakat és a hosszú bozontos szőröktől meg nem szabadulnak. Az új áldozatok között van két szerbiai pap is, akiknek túl hosszú a szakálluk s akik könyes szemmel hajtják oda nyakukat — az oltó alá. (Nem a guillotint alá — még).

A szabácsi intelligencia.

A legrövidebb uton jutunk el innbén abba a sáncárokba, ahol a szabácsi intelligencia negyven tagja várja a megszabadulás óráját több száz jobbkatáru egyéb foglyokkal együtt. Itt is rendkívül mozgalmas az élet. A széles bejáratnál a kantinos által föllálitott sátrak hívogatják a tétlen embereket. Valóságos Lacikonyha egy-egy ilyen sátor. Van itt a krumplicukortól a ménési borig minden. A reggeli kávé harminc-negyven literes üstökben kelleti magát. A früsiök köztben most készül azokban

a nagy bográcsokban, amilyeneket kóbor cigányoknál láthatunk. A szabálszerinti reggeli — negyedliter fekete kávé. Aki nincs ezzel megelégedve, vásárolhat tejeskávét. De a legtöbbje nem engedheti meg magának ezt a luxust, mert naponta „csak” 6 fillért kap a magyar államtól.

A tuszok osztálya ez, keverve a szabácsi intelligenciával. Itt az első, akinek kívánsága van, Vukov Milán szabácsi fiatalabb kereskedő. A ruhája elég rendes, de az inge hasonló a földhöz és gallér nincs rajta.

— Herr Oberstleutenant! — mondja németül, de itt megakad és szerbül folytatja. A tolmácsoló katona megmagyarázza mit akar. Szeretné, ha kiengednék a kázinba, mert úgy hallotta, hogy ott valaki beváltja a szerb papírpénzt magyar koronákra.

— Majd ideküldetem azt a különös bankárt — mondja az alezredes, — de nem tudom milyen passzió az, hogy teljesen értéktelen dinárokért valaki jó magyar pénzt ad.

— Kiegyezünk mi azzal a bankárral száz percentre, — szól egy zömök, zsiros ruhás, javakorabeli ember — magyarul. Ez a szabácsi hajóállomás főnöke: Jajovics Bogdán.

— Kérem, én Magyarországon születtem, de négy évvel ezelőtt átmentem Szerbiába. Szabácsban állomásfőnök lettem és megszereztem a szerb állampolgárságot. A Szabácsban lakó osztrák-magyar alattvalók idejében elmenekültek és nem történt semmi bajuk.

— Hová lettek azok a szabácsiak, akik fogságba nem kerültek?

— Elmenekültek Belgrád felé, amikor meghallották, hogy jönnek a magyarok.

— Miért lőttek maguk a magyar katonákra lesből?

— Erre már csak a polgármester ur tud felelni — mondta az állomásfőnök ur. S elkiáltotta magát:

— Milán Stojkovic!

Valamelyik sátor mellől előbujt egy alacsony, zömök, öreg tácsi, ősz kis szakállal, olesó vászon ruhában. A tolmács utján megkérdeztem:

— Tudják-e maguk, hogy miért viselnek háborút?

— A katonaság parancsolja.

— Tudják-e, hogy szerb összeesküvők öltek meg a mi trónörökösünket?

Vigyorgva mondja a kis öreg:

— Hát olyan nagy dolog az?

(Persze, náluk a királygyilkosság se valami nagy dolog.)

— Miért lőttek maguk a mi katonáinkra?

— Dehogyan lőttünk, ha lőttünk volna, már nem élnénk. Amikor a magyarok Klenákról ágyuztak, én kiadtam a parancsot a népeknek, hogy minden fegyvert be kell hozni a város házára. Ezt a katonaság parancsára tettem így. Amikor a magyar katonák bejöttek, csak az őrség lövöldözött, de a polgárság nem.

— Hát az asszonyok és a gyerekek?

— Azok csak játékfegyverrel, tréfából lőttek.

— Könnyű megállapítani, hogy ennek épen az ellenkezője lehet igaz: a városházán osztogatták szét a fegyvert a polgárság számára.

Szerettem volna beszélni a szabácsi főpappal, de nem lehetett lecsalni a sáncok tetejéről. A kövér, széles, kékőves pap komoran járt-kelt az őr mellett és dühös pillantásokat vetett felénk. A kijáratnál egy tömzsi, villogós szemű öreg bácsi állott elém.

— Kéréssem volna.

— Hallom.

— Én Szabácsban milliómos vagyok, 32 házam van, lakókereskedő vagyok. Tessék kieszkö-

zolni, hogy hazamehessek, vagy legalább az otthon maradt pénzemot kapjam meg.

Megígérttem neki és kifelé indultunk. De utunkat állta a szabácsi állomásfőnök ur, aki a várparancsnokot arra kérte: engedje meg, hogy a női osztályon levő családja őt meglátogathassa.

— Nem lehet — mondta az alezredes — minden három napban meglátogathatják a férfiak családjukat, de a familiák nem jöhetnek ide. Kivételt magával se tehetek.

Amikor kifelé haladtunk, hallottuk a szabácsi milliomos siránkozását:

— Jaj, mikor látom meg újra Sabcet?

Putnik vajda fia.

Az első főcsoport amaz osztályához jutottunk most, ahol nem gyanus, hanem csak föltartóztatott békés szerbek tanyáznak. Itt most alig vannak százan; a kicsi, de szintén vegyes társaság tagjai között van Putnik vajda volt szerb vezérkari főnök fia is, a pufók arcú, fekete bajuszu, határozottan csinos Putnik György. Még negligésben van a nevezetes vojvoda egyetlen fia, amikor odaérkezünk. A hálószobában rendezkedett, míg a többiek a kis udvarban gyülekeztek. Tört németiséggel mondta:

— Nekem itt semmi bajom sincs. Tudom, hogy az apámat Budapesten feltartóztatták a nővéremmel együtt, de azt is tudom, hogy nem sokára szabadon bocsátották őket és az apám most nagybeteg. Engem Szerbiához közel tartóztattak föl egy dunai hajón. Külföldön voltam, amikor a viszony Szerbiában elmérgesedett. Hazaindultam és Budapesttől fogva hajón akartam Szerbiába jutni, de az Aldunán feltartóztatták a hajónkat és az egész utazó közönséget, amely szerb volt, ide hozták.

— Vastag gyémántgyűrűkkel telerakott kövér kezével végigsimította a homlokát és könnyű mosollyal mondta:

— Jó itt, mert a Herrn Oberstleutenant igazán finom ember, de azért szeretném már, ha vége lenne.

Itt a legkülönbözőbb kívánságokkal ostromolják az alezredest. Először egy piros sapkás erős ember jelentkezik és mély törökös hajlongással üdvözlö a várparancsnokot.

→ Macedóniából, Tetovó városból való vagyok; engem is feltartóztattak. Mivel a vallásom tiltja a kövér hus evését, kérem, ne adjanak nekem. A hus helyett inkább mindig kávét kérek.

— Helyes, annyi kávét fog kapni, amennyit akar és azt is megteszük, hogy nem adunk húst.

Egy másik fiatal fiú, aki Hercegovina legdélibb részéről való, áll elő. Magas, fekete arcú, villogós szemű igazi hegyi lakó külsejű, de a ruházata európai.

— Azt kérném, hogy engemet vigyenek el katonának. Én a bosnyák ezredbe tartozom, nem tudom, miért tartanak itt. Én verekedni szeretnék a szerbekkel.

Különös figura ugrott most elő. A testének nagyobb fele födtele volt. A szőke, kemény tekintetű fiút valamelyik szerb hajóról hozták be; ott alkalmasint a legalantasabb hajósmunkát végezte. A piros csikos trikója és savos színű nadrágja a szó legteljesebb értelmében rongyokban lógott le a testéről.

— Valami ruhát kérek — mondja — mert így szégyellem magamat a társaim előtt.

Még be se fejezhette Dragutin Obronovics kragujeváci legény ezt a kérelmét, amikor eléje telekötött egy szintén rongyos, szánalmas férfialak.

— Kérem — szólt hebegve — én nagyon beteg vagyok, engem a temesvári fogházban is villanyoztak, kérek villanyt.

— Jó, kap villanyt, csak maradjon nyugodtan.

Az uri nők és paraszt asszonyok.

Ezekkel hamar végeztünk és átmentünk az urinők kis osztályába. Itt mindössze öten vannak. Az egész napot — ha szép idő van — egy nagy fa alatt, asztalok mellett kézimunkázva töltik el. A hölgyek közül négy magyarországi, egy pedig szerajevói; ez utóbbi egy orvos felesége. A hölgyek nem követtek el különös nagy bűnt, csak a háboru kitörésekor gyanusan viselkedtek és izgatottságukat lehütendő, idehozták őket. A magyarországi nőket a vármegyéjükbeli finomabb férfiak felolvasással szórakoztatják olykor-olykor. A szintén gyanus viselkedésük miatt idekerült urak között van egy horvát országgyűlési képviselő is. A hölgyek most épen igen jól mulatnak. A fehér ruhás, csinos arcú, fiatal orvosné (akinek férje gyógykezeli egyuttal a beteg foglyokat is) a kezében tart egy esomó fényképet és hangos derűltég között mondja, hogy miket lát a fotográfiákon. Ezeket a fényképeket Koch Dániel aradi műszerész készítette az alezredes engedélyével az összes foglyokról. A levelezőlapok számára készült fényképekből több ezret csináltak és a katonai állomásparancsnokság bélyegzőjével állatva hozza forgalomba. A árát háborus jótékony célra fordítja. A foglyok eddig ezer darabot rendeltek a saját számukra, mert a pompásan sikerült csoportképeket becses emlékeként akarják megőrizni.

Innen átmegyünk a parasztnők közé. A több, mint száz főből álló csoport a legkomorabb hangulatban van. Az alezredes nem is igen időzik közöttük, mert rendkívül ellenszenveseknek tartja őket. Minden más osztályban, amikor beléptünk, felhangzott a köszöntés:

— Dobre jutro.

Itt hideg hallgatás és szurós szemek erdeje fogad. A sáncok tövében álldogálnak és kézimunkáznak. Most élénk beszéd tárgya közöttük az a három családi esemény, amely két nap alatt a foglyok között történt. Tegnapelőtt egy mohamedánasszony, az éjjel pedig két szerb nő adott életet három gyermeknek. Az asszonyok csoportjában leghátul állanak a bekötött arcú török nők.

A betegágyban fekvő három asszony meglátogatása csak félig sikerült. A kazamata bejáratánál erős gyermeksirást hallottunk és a madame fintorgatva mutatott az orrára:

— Nem igen ajánlom az uraknak, hogy bejöjjenek.

Le is mondtunk erről a tervről és elindultunk az ugynevezett második abtheilung meglátogatására. Ez a vár területének hátsó részében, a temesvári hid felé néző hatalmas sáncok között terül el. Az első pillanatban egy falusi nagy vásár benyomását teszi a szemlélőre. Csakugyan vásár ez: az emberi nyomorúság, züllöttség, lelki ferdeség és butaság szomorú vására.

Szerbia és Montenegró egyes részeinek legrettenetesebb külsejű fajzatait söpörte ide 1914 romboló vihara.

A két részből álló osztály egyes pontjairól élénk füstfelhők jelzik, hogy erősen készülnek az ebédre. Fogolyasszonyok trancsirozzák a húst egy-egy sátorban, ugyancsak az asszonyok hámozzák a földön a krumplit, hogy azután ők rakják a bográcsba is ezeket. Mindeme szakácsnői teendőikben segítenek nekik a legöregebb férfiak is. Az inspekeiós őrmester jön jelenteni:

— Az egyik szárnyon 972 ember, a másikon 763. Maródi kettő.

Most végig vonulunk a rémes ember-csoportok között. A kalapok merész ívvel röptülnek le a fejekről, már akiknek van kalapjuk; mert a legtöbbször nincs s némelyike ing nélkül húzta föl a kabátot, amelyhez spárgával kötötték hozzá a rongyos nadrágot. A azedett veit népek tekintetéből már hiányzik az a vadság, amellyel akkor találkoztunk, amikor a vasutól szállították be őket, végig a főtéren. Alázatosan és sunyi mosollyal üdvözlök a várparancsnokot:

— Dobro, jutro!

— Zbogom!

Egyszerre csak láncok csörgése hallatszik: előlép egy jól összevasalt szerb komitási. Az a vád ellene, hogy megölt egy magyar főhadnagyot és az ő ruhájába öltözve átjött Szabácsnál a mi csapatunkhoz. Rendkívül érdekes az öreg Avdo Szakics nevű 88 esztendősz szabácsi cigánykoldus. Az arca olyan sárgás barna, mint a malájoké, a haja pedig ezüstös fehér. Egész öltözete: egy piszkos trikó és fűszáru nadrág. De azért jókedve van és folyton nevet. A hercegovinai Gackov-család sorsa egészen érdekes. Az öreg Gackov kilenc éve nem látta két fiát és egyszerre csak itt találkozott velük.

Jovan Petrovics nevű ősz szerb paraszt báránnyelű kabátban vándorogott elő és a kezében papirlapot szorongatott, amelyet az alezredesnek nyújtott át. A papirlapon az volt:

En vagyok a szabácsi sintér, tessék haza engedni, mert otthon a döglött jóvakat akarom eltemetni, azután visszajövök.

Hangosan szólította a várparancsnok Komuzera komitási nevét. És a borostás állu, piszkos férfi legutóbb Szalonikiból ment Szerajevóba és megállapították, hogy valamit forraltak ellenünk.

— Maga súlyosan fog bűnhődni, — mondta neki Hegedűs Ed; de ő kedélyesen folyt a tört németiséggel:

— Nem tettem én semmit.

— Nem fél, hogy agyonlövök, — mondtam, amikor közelünkben a gépfegyverek puffogtatását hallottuk.

— Mit csináljak? — szólt vállat vonva.

Most a foglyok legérdekesebb csoportjához jutunk: több száz vörös inges hercegovinai csapat tömött sorokban állott és hangosan üdvözlötte a várparancsnokot. Ezek a darék emberek mások miatt kerültek gyanuba és legnagyobb vágyuk, hogy a szerbek ellen harcolhassanak. Nem is elegyednek a szerbek közé. Van köztük néhány török pap, aki istantszteleket szokott tartani számukra. Amikor ott hagytuk őket, lelkesen kiáltottak: Ede felé:

— Zsivió! Zsivió!

Még néhány rendelkezést hallok a tisztaságról, a bogarak irtásáról, amelyre föltétlen szükség is van, mert soha annyi tisztátalan rongyos embert együtt nem láttam, mint itt. Hátha még ilyen szigorral nem kényszerítenék őket a szappanozásra. Távzóban hallok, hogy az őrmester jelenti:

— Százhusz mohamedán bejelentette, hogy nem eszik húst, mert otthon főzeléket szokott enni. Ezt kérnek itt is.

A kijáratnál apró szerb gyerekek szaladgálnak és turják a port. Van közöttük két aranybaba: három-négy éves leányok. Az egyiknek lencsőke a haja, a másiké bogárfekete. Tiszták és szépek. Kacagva futnak az alezredes felé, aki megeirógtatja a fejüket.

— Ezek már azokban a tiszta ruhásokban vannak — magyarázza az őrmester — a melyeket a jólelkű aradi hölgyek küldtek ide. Ezt a két gyönyörű gyermeket örökbe akarta fogadni két aradi urinó, de az apjuk kijelentette, hogy nem adja őket. Általában az aradi hölgyek szeretettel viselkednek a fogásban lévő gyerekek iránt.

Ebben a szomorú kis birodalomban, mintha Tolstoj Leó bibliájának tanítását követnék:

„Részvét, emberbaráti szeretet azok iránt, akik bennünket szeretnek, — szeretet azok iránt, akik bennünket gyűlölnék, sőt szeretet az elonségeink iránt, igen az a szeretet ez, amelyet Isten hirdetett a földön.”

Bolgár Lajos.

Aradi sebesült, tiszt a komitációs-harcról.

(A déli harctérről hazatért tartalékos hadnagy.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 2.

A harctérnek minden szemtanúja, minden részese új, érdekes és megkapó színeket tud adni a háborúból. Érthető, ki nem apadó kíváncsiság veszi körül azokat, akik sebesülteként az első között tértek vissza a harcból, mialatt izgalmas élményeiket elmondják.

Ma érkezett haza egy aradi magánhivatalnok, aki mint egy erdélyi ezred tartalékos tisztje, a déli harctéren vett részt és akit a lábán srápnell-sérülés ért. A fiatal hadnagy, akinek sebe könnyebb természetű, a következőket mondotta el lapunk munkatársának:

— A bosnyák határ körüli harcokban sebesültem meg. Az egyik napon parancsot kaptunk egy alacsonyabb hegység elfoglalására, ahonnan komitációs veszélyeztették csapatainkat. Szerencsére oly rosszul tudnak löni, hogy kevés kárt okozhattak bennük. Lövegeik és bombáik is silány gyártmányúak. Amíg lövöldöztük őket, addig győzték bátorsággal, de amint szuronyrohamunkra került a sor, akkor vad futással kerestek menedéket. Ahány komitációs katonáink elérték ledöfték, vagy feikoncolták őket. Annyiszor visszaéltek már a komitációs katonáink jószágával, hogy részükre nincs kegyelem. Ez ütközetnél történt, hogy a komitációs at egy tőlünk már régebben megszökött hadnagy, ki odaát főhadnagy lett, vezette. Három lösebből vérzett és mikor a szuronyrohamnál katonáink ráakadtak, akkor már csak kegyelemdöfés volt a seb, melyet egyik bakánk szuronya rajta ejtett.

— Ez ütközet után — már szerb földön — egyik este maga elé rendelt ezredparancsnokom és feladatommá tűzte ki, hogy az ezred zömétől hét órányira levő magaslatot, melyet a komitációs valószínűleg meg fognak támadni, egy szakasz katonasággal védjem. Hatvanöt emberből állott a szakasz és parancsot kaptam, hogy szükség esetén egy embert meneszszek a táborba. Koromsötét éjjel hét órai fárasztó gyaloglás után elértük a megparancsolt vonalat, hol teljesen elsáncoltuk magunkat az esetleges támadás elől. Ezredparancsnokom jól számított. Éjjel két óra tájban egy körülbelül 150-200 emberből álló komitációs csapat támadott meg bennünket. Vaktában lövöldöztünk csaknem hajnalig, midőn is a komitációs megriadva a közeledő napfénytől és katonáink jó célzásától sok halott visszahagyásával elmenekültek. Szakaszomból csupán hét ember sebesült meg könnyebben. Reggel azután egy őrmester vezetésével jött segítségünkre egy másik szakasz is, amelynek azonban már semmi dolga nem akadt.

— Igen érdekes volt a Drinán való átkelésünk. Már a Drina egyik könyöke előtt jó távolságra tudomásunkra hozták, hogy át kell mennünk Szerbiába. Ezt az áhitott pillanatot alig vártuk. Mikor a Drina könyökéhez értünk, úgy hullott reánk a srápnell és a golyó, mint a záporosó. Kitűnő kémszolgálatok vannak a szerbeknek és egész pontosan megállapították, hol akarunk átszállani. Srápnelljeik legnagyobb része azonban nem robbant fel. Érdekes, hogy minden srápnell, amit épségben találtunk, francia gyártmány. Valamennyin rajta találtuk a francia márkát és az 1914. évszámot. Kitűnő tüzérségünk azonban hamar elnémitotta a szerbek ágyuzását és megkönynyitette csapatainkat, hogy kompon, majd később hidon a Drinán átkeljenek.

— A szerb katona általában bátor és vakmerő. Ha megfelelő fedezetből szembe áll velünk, nehezen adja fel állását. Csak akkor riad meg véghetetlenül, ha katonáink szuronyrohamra mennek. Akkor leszurják puskáikat a földre és vad futással menekülnek. Szuronyrohamaink ellenállhatatlanok. Azonban akkor is megriadnak, ha oldalról támadjuk őket. Igen sok ily esetben megadták magukat. Megjegyzem, hogy a sebesült és elfogott szerb katonákkal kimételesen bánunk nálunk, csak a harcoló komitációsakkal szemben nem ismernek kiméletet.

— Mutt hó 22-én sebesültem meg. Egy srápnell szilánk a lábamba hatolt és az tett harcceptelenné. Hordágyra tettek és úgy vittek

a tábori kórházba. Onnan, midőn látták, hogy állapotom nem súlyos, lovon, majd kocsin Szerajevoba vittek, hol kivették belőlem az egész csinos nagyságu szilánkot és kötést raktam reám. Onnan Budapestre vittek és miután állapotom javult és különben sem fokszem szivesen, megengedték, hogy hazajöjjek családomhoz. Négy hét múlva jelentkezniem kell és akkor, ha sebem begyógyul, újra a harctérre megyek.

— Szerajevóban midőn a Budapest felé induló vonatra akartam szállani, egy délcég tartásu magas uriember jött hozzám, ki melegen érdeklődött sebem iránt és az egyik szakaszban ajánlott föl helyet. Később bejött hozzám, érdeklődött az ütközet lefolyásáról, melyben részt vettem, a katonáink kondíciójáról és felosillandó szemekkel hallgatta legényeink hősiesség magatartásáról szóló elbeszéléseimet. Órák hosszáig csevegtünk és midőn eltávozott bemutatkozott:

— Lichtenstein herceg!

— Budapestén óriási, megható ünnepelésben volt részünk. Ezrével tolongott a közönség körülöttünk, a hölgyek virágokat dobáltak ránk és se vége, se hossza nem volt a kifogyhatatlan kérdezősködéseknek. Augusztia főhercegasszony kitüntetett megszólításával és érdeklődött, mikor és hol sebesültem meg. Mikor említettem, hogy a déli harctéren voltam és több ütközetben vettem részt, fejét elismerésül megbiccentette és említette, hogy József főherceg is lent harcolt a királyáért és hazájáért...

Menekül a francia kormány Párisból.

(Lyonba költözött a kabinet. — Londonba szállított államkincsek. — Feltartóztathatatlán a német előrenyomulás.)

Tudósítás.

Budapest—Bécs, szeptember 2.

Turin: *Gazetta dei Popolo* jelenti Marseillesből: A francia kormány tagjai, élükön a miniszterelnökkel ez idő szerint Lyonban tartózkodnak.

Páris: Rómán át a franciák éjjel tizenkettőkor kommunikét adtak ki, melyben beismerik, hogy a balszárnyon lévő csapatok részben délre, részben pedig délkeletre visszavonultak.

Berlin: Kerülő uton jött ide az a hír, hogy a francia államkincstárt Londonba vitték.

Bécs, szeptember 2. A Reichpost jelentése szerint a Franciaországgal barátságos viszonyban lévő államok konzuljai sürgősen elutaztatják államaik alattvalóit a francia fővárosból.

Bécs, szeptember 2. A „Fremdenblatt“ Stockholmból táviratot kapott, amely megállapítja, hogy a párisi lakosság menekülésszerűen elhagyja a várost.

Páris, szeptember 2. (Rómán át érkezett.) (Havas ügynökség.) A harctérről a következő kommunikét adták ki: Lassan előnyomulunk a Vogézek és Lotharingia vidékén, ahol két nap óta valóságos ostromharc folyik. A trónörökös seregét Spincour és Longuyon mellett megvertük. Le Cateau és Paliseul mellett részleges kudarcot vallottunk, mely arra kényszerít minket, hogy a Maas felé visszavonuljunk. A Maas és a Rethel között nagy akcióra készülünk. A Hugel és Cambrai vidéken rendkívül tulnyomó ellenség által megtámadott francia-angol csapatok dél felé vonultak vissza. Nagy és rendkívül hosszú vonalon folyó csata kezdődött tegnapelőtt St. Quentin és egyidejűen

Hamm és Peronne környékén. Jobbszárnyunk a porosz gárda és a 10. hadtest visszavetette az Oise felé, de a német jobbszárny előhaldása következtében ismét visszavonultunk. Csapatunkat az ellenség sehol sem tudta fölbontani. Csapatunk szelleme kitűnő. A veszteségeket pótoltuk.

Bécs: Német lapok, nyilván a kormány kívánságára megállapítják, hogy azokból az intézkedésekből, amelyekkel Belgium meghódított területeit német igazgatás alá helyezték, egyáltalában nem lehet következtetni ennek az országnak végleges sorsára. Ez nem jelenti Belgium bekebelezését, mint ahogy nem helyez kilátásba és nem tesz valószínűvé későbbi annektálást sem. Ma kizáróan a hadijog alapján való, ép oly szokásos, mint elkerülhetetlen biztonsági intézkedésről van szó.

London, szeptember 2. A „Daily Mail“ belga hiteles forrásból eredő tudósítást közöl Antwerpen katonai helyzetéről. E szerint a belga hadsereg vezetősége szilárdan meg van róla győződve, hogy Antwerpen bevehetetlen. Attól sem tartanak a belgák, hogy Antverpent esetleg kiéheztetik, mert a város hónapokra el van látva élelemmel. Ezidő szerint a legnagyobb gyorsasággal dolgoznak az erődítmények felszerelésén. Igen nagy mennyiségű hadiszer érkezett Angliából is.

Róma: Salandra miniszterelnök Fiuggi fürdőhelyre utazott és az ott üdülő Flotow német nagykövettel tárgyalt.

Konstantinápoly: Indiában muzulmánok egy csoportja szervezte a felkelést. Indiából minden valószínűség szerint kivonják az angol csapatokat.

H I R E K. LEGÚJABB.

Erkezett éjjel negyed négykor.

LONDON, szept. 2. A Reuter-ügynökség jelenti Párisból 7 óra 30 perokor: Páris felett ma este ismét elszállt egy német aeroplán és bombát dobott le. A repülőgépre lőttek, de sértetlenül tudott elszállni.

Zürich, szept. 2. A Neues Züricher Zeitung jelenti: A Charlewi melletti ütközet híre óta Párisban félreismerhetetlen az elkedvetlenedés. Belgiumból és Észak-Franciaországból tömegesen érkeznek a százalmas állapotban levő menekültek, akik csapatosan lépik el a fővárost. A sajtó delátja, hogy a Luneville melletti zendülés híre, amelyet a Matin közölt, óriási megbotránkozást keltett. Lunevillenél a szegény ördögök kénytelenek voltak elsőnek rohanni a tűzbe, ahol megtizedelték őket. A hadsereg vezetésége megtiltotta a haditudósítók-nak, hogy kövessék az operációkat.** A Timest, amellyel kivételt tettek, ideiglenesen kitiltották Franciaországból.**

Berlin, szept. 2. Angol hírvivő jelentése konstatálja, hogy a német-angol harcokban az angolok meghátráltak és 6000 embert vesztek. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Koburg Lujzát kiutasították Ausztriából
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, szeptember 2.

A bécsi lapok napokkal ezelőtt közölték azt az egyszerű hírt, hogy Lujza belga hercegnő, Fülöp koburgi herceg egykori neje Bécsből Münchenbe utazott.

Erről az elutazásról most érdekes dolgokat jelentenek Bécsből. Lujza hercegnő ugyanis, aki tudvalevőleg az elhunyt II. Lipót belga királynak leánya, nem önszántából hagyta el Bécsot, hanem a bécsi hatóságok felszólítására, melyek ráparancsoltak, hogy azonnal hagyja el Ausztria területét. Szabad választást engedtek a hercegnőnek, hogy Schweitzba akar-e utazni, vagy Olaszországba és hosszabb kérésére engedték csak meg, hogy Münchenbe válassza ideiglenes tartózkodási helyül. A hercegnő, amióta Párisot elhagyta, állandóan Bécsben lakott és pedig legutóbb a Schönbrunn kietzingi Parkhotelben.

A kiutasítási parancs kézbesítése után, Koburg Lujza nyomában régi budapesti ügyvédjéhez Visontai Soma dr.-hoz fordult jogvédelemért és hivatkozott arra a körülményre, hogy a magyar alkotmányjog értelmében ő magyar állampolgár és joga van Magyarországra költözni arra az esetre, ha Ausztriában való tartózkodása ellen kifogást emelnének.

Visontai Soma dr. ez ügyben a következőket mondta a P. L. egyik munkatársának: Ma délután, legnagyobb meglepetésemre, express levelet kaptam a fenséges asszony környezetéből, ezt pedig egy távirat követte, mely a fenséges asszony egyenes megbízásából közölte velem, hogy a hercegnőt Ausztriából kiutasították. Egyben megbízott a hercegnő, hogy érdekeinek védelmében a szükséges lépéseket megtegyem. Lujza hercegnő s ez kétséget nem szenved, még mindig élvezi a magyar állampolgári jogot. Törvényünk idevonatkozó paragrafusára ugyanis ezt mondja:

— „Nem veszti el magyar honpolgári jogát ama külföldi nő, aki miután egy magyar alattvalóval házasságot kötött, később özvegyé lesz, férjétől elválik, avagy a házasság közöttük felbontatik.”

Hogy Koburg Fülöp herceg magyar állampolgár, azt nem kell nyomtatékosabban bizonyítani, mert egyrészt egyenes leszármazottja a Koháry hercegi családnak, másrészt mint magyar indigena (a család 1827-ben nyerte a magyar indigenatust) tagja a főrendiháznak. Egyébként is, ez a kérdés 1905-ben, a hercegnőtől történt elválása idején, teljesen tisztázódott.

A hercegnő hozzám intézett táviratában arra kért, hogy azonnal utazzam Münchenbe, én azonban utazásomat elhalasztottam addig, a míg táviratilag közelebbi információkat kapok Münchenből. Közben a kormánytól és esetleg a külügyminisztériumban is megteszem a szükséges lépéseket. Lujza hercegnő mindég büszke volt rá, hogy unokája József nádornak és minden időben a leghazafiasabb érzelmekkel viseltetett Magyarország iránt.

— **Aprópénz hiány Aradon.** Az aradi kereskedők közül számosan panasszal fordultak az aradi Kereskedelmi és Iparkamarához amiatt, mert az üzleti életet jelentékeny mértékben bénítja meg az a körülmény, hogy Aradon az aprópénz csaknem teljesen kivonult a forgalomból. Egy-egy kereskedésben órák hosszágig kell a vevőnek állni, ha 20 koronából kér vissza és számos esetben történt meg, hogy 10 vagy 20 korona árát kell vásárolni, mert a kereskedő nem tud abból visszadni. Legutóbb tudvalevőleg az Osztrák-Magyar Bank papírkétkoronásokat hozott forgalomba, hogy az aprópénz hiányát pótolja, azonban ez sem segített a helyzeten, mert az új két koronások is lassankint kikerülnek a forgalomból. A kereskedők az aradi bankokhoz fordultak, de a pénzintézetek sem rendelkeznek aprópénzzel. A kereskedelmi és Iparkamara ez ügyben az Osztrák-Magyar Bank aradi fiókjához fordult és arra kérte, segítsen a kereskedők kényelmetlen helyzetén. A bankfiók vezetősége a legnagyobb előzékenységet tanúsította, azonban sajnálattal konstatálta, hogy a szokatlan állapotban a legnagyobb jóindulattal sem tud változtatni.

— **Mi —** mondotta a bank vezetősége — szintén a legnagyobb zavarban vagyunk az aprópénz hiánya következtében. Augusztus hónap folyamán rongogot aprópénzt fizettünk ki a katonaság számára, amely összeget a katonák Aradon költötték el és csodálatosképen az aprópénzből mihozzánk, vagy a többi aradi pénzintézetekhez és a nagyobb kereskedésekbe ugyszólván semmi sem folyt vissza. Ennek egyedüli magyarázata az, hogy a közönség ama része, amelynél a katonák elköltötték aprópénzüket, a szó szoros értelmében ráül az ezüst és nikkelpénzre, mert abban a tévhitben van, hogy ennek nagyobb az értéke a banknál. Amint látható, a mostani sajnálatra méltó helyzetben egyedül a közönség segíthet. Mi különben már főintézetünkhez is fordultunk ez ügyben.

Az Osztrák-Magyar Bank aradi fiókjának rome válasza kétségtelenné teszi, hogy az abnormalis állapotnak a közönség okatlan félelme az oka. Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara épen ezért felhívja mindazokat, a kik felesleges aprópénz birtokában vannak, hogy azokat ne őrizzék otthon, hanem vásárlásaiknál épúgy használják fel, mint a papírpénzt, mert a papírpénz értéke teljesen egyenlő az ezüst és nikkelpénzzel.

— **A sebesült katonák ápolása.** Az aradi Vörös Kereszt egyesület ezután kéri fel Arad humanusan érző közönségét, hogy akik hajlandók sebesült katonákat, — akár tiszteteket, akár legénységeket — ápolásra és ellátásra elfogadni, azok jelentsék be szándékukat a tisztii orvosi hivatalban 9—1 óráig.

— **Az aradi Vörös Kereszt választmányi ülése.** Az aradi és aradmegyei Vörös Kereszt fiókegyesületek választmányja fontos ügyben csütörtökön délelőtt 11 órakor a városháza tanácsstermében közös értekezletet tart.

— **Adományok.** A mai nap folyamán a következő adományok érkeztek a polgármesteri hivatalhoz a hadbavonultak családtagjainak segélyezésére: Vanitsék Ferenc 80 korona, Bolyos István 20 korona, Gilhuberné Pénzes Szeréna 20 korona, Pénzes Ákos 10 korona, Nikolits Döme asszaltársaság 20 korona, Eberlein Ágoston 10 korona, Hehs Vilmos és Földes Béla dr. második adománya 100 korona, Kövér Gábor és neje 20 korona, N. N. 10 korona, özv. Wéberné 2 korona, Első Magyar Általános Biztosító Társaság tisztviselői 20 korona, Aradi Vizvezetési Művek zárgondnoka 50 korona, Lorenz Károly 20 korona, N. N. 50 korona. A következők adományoztak ékszereket: Madarász Mária 1 darab aranykarcsatt, Lengyel Tivadarné 1 hosszú ezüst lánc, 1 arany karikagyűrű, 2 arany fülbevalót kő nélkül, 1 arany karabíner, 1 arany karcsatt kövek nélkül, Grauer Ilonka 1 arany karikagyűrű, 1 arany szivecske, 1 arany fülbevaló 3 kék kővel, 1 arany fülbevaló 3 piros kővel, Grósz Olga 1 vékony aranygyűrű, Eberlein Ágoston 1 ezüstlánc, Eberlein Ágostonné 1 aranygyűrű, Horváth Imréné (Pankota) 1 arany karikagyűrű.

— **Robbanás Gyorokon.** Butár Ágoston gyoroki kereskedőnek ma egy hordó denaturált szesz érkezett. Butár látva, hogy a hordó folyik, utasítást adott Mercze Sándor segédjének, hogy tegyék egy más hordóba át. Mercze hozzá akart fogni a munkához, mikor egy esomag gyufa leesett a földre. A földön lángra lobbanva meggyújtotta a hordóból kieséppogó denaturált szeszt, mely óriási dőrejjel felrobant. A szerencsétlen segéd, aki a hirtelen támadt tűzből menekülni nem tudott, mindkét kezét és arcát teljesen összeégette. Gábor Sándor az aradhegyaljai villamos vasút forgalmi főnöke, ki a tüznél jelen volt, nyomban külön villamossal beszállította a súlyos égési sebeket szenvedő segédet az aradi kórházba. A terjedő tüznél megjelentek a gyoroki, ménesi, aradkövi-i és a pálosi tűzoltók. Hosszas, fáradtságos munka után sikerült a tűz tova terjedésének gátat vetni. Nagy veszély fenyegette a ref. és a gör. kat. román templomokat; amennyiben a tűz a két templom közt történt.

— **A szövetségi hűség jelvényei.** Amióta a monarchia és Németország vérről megpecsételt szövetségi hűségét feltüntető jelvényeket árulják és terjesztik, több helyen, így Aradon is tudomásra jutott, hogy hamis szövetségi hűség-jelvényt árúsítanak. Urbán Iván báró főispán most közli, hogy a miniszterelnökségi eredeti jelvények csak három helyen: a főispáni hivatalban, Maresch Gyulánál és Bertia Testvéreknél kaphatók.

— **Adományok az aradi Vöröskeresztnek.** Ujabbán a következő pénzadományok érkeztek az aradi Vöröskeresztnek: özv. Ludvig Lajosné 40 K, Ringeisen Ernőné 50 K, Schlessinger Farkas és neje koszorúmegváltásként 20 K, Seidner Bernát koszorúmegváltásként 20 K, az átutazó orosz alattvalók Szemere Kálmán útján 40 korona, Reiber Emil és neje koszorúmegváltásként 20 korona, Makra Zoltán dr. 20 K, Leopold Zsigmond és neje 100 K, Ottenberg Tivadar és neje 100 K, Bohus Zsigmond báró 200 K, Geldern Oszkárné 20 K, Lengyel Tivadar 10 K, Friedländer Sámuel koszorúmegváltásként 20 K, Lusztig Ármán és neje koszorúmegváltásként 20 K, Lusztig Ármánné tejre 10 K. Ezenkívül Sütő Józsefné a háziéred megvendégléséhez teljesen díjtalanul adott edényeket és poharakat Kohn Ármáné 500 bögrét díjtalanul kölcsönzött. Czukor László egy fél öl fát, Kerpel Izsó 160 dr. képeslapot. Wadowszky Gusztáv 1 vég lepedővásznot, 2 vég ingvásznot, 1 véget párnákra, 1 vég vásznot törülközőknek s 3 nagy orsócéruát ajánlkozott a Vöröskereszt céljaira. Az adományokért hálás köszönetet mond Váserhelyi Janka, a Vöröskereszt elnöknője.

— **Lóvásárlás katonai célokra.** Az állatvásártéren szeptember 4 én — mint a polgármester körhírré teszi — a katonaság készpénzfizetés mellett 700 hátsólovat és 1400 igáslovat vásárol.

— A battonyai polgári fluskola megnyílik. Megírtuk, hogy a battonyai polgári iskolában a hadbavonult tanárok helyett önkéntesen jelentkezők fognak tanítani. Az iskola tanárai közül csak Szénási Gyula, igazgató nem teljesít katonai szolgálatot, a polgári fluskolában mégis megkezdődik a tanítás, amennyiben, Nádházy Bertalan ref. lelkész, Orbán Ferenc ref. tanító, Petrovics József szerb lelkész, Petrovics Bogdán végzett heológus és dr. Rafajlevits Milos ügyvéd, teljesen ingyen vállalkoztak arra, hogy a hadbavonult tanárokat helyettesíteni fogják a háboru tartalma idején.

— Tanuljon gépirást, gyorsírást, könyvitelt Engel keresk. szakiskolájában László Vilmos-utca 2. Földes-palota mellett. Biztos megélhetési alap. Állásközvetítés díjtalan. Bevonultak családtagjainak engedmény. 4820

— Értesítés. Több évi eredményes működés után, sikerült egy nyilvános jogu, négy osztályú elemi magániskolát létesíteni intelligens fiú- és leánygyermek számára. Cim: Kazinczy-u. 8. I. em. 4812.

— Balla Frigyes festőiskolája Deák Ferenc-utca 40a, szeptember 1-én megnyílik. Jelenkezések délelőtt 11—12. 4761

— Nyomtatvány-rendelők b. figyelmébe! Nyomtatványokat a rendkívüli állapotok dacára — egyelőre még — zavartalanul szállítunk. A leggyorsabbtól a legbiztonságosabbig mindennemű nyomdai és könyvkötészeti munkát vállalatunk áremelés nélkül a legrövidebb időn belül elkészít. Az Aradi Nyomda Részvénytársaság. Aradi csanádi egyesült vasutak palotájában.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Mert minden bűn megbosszulja magát. (Az Apolló nagy slágere.) Régen láttunk olyan nivós filmet, mint amelyet ma mutatott be az Apolló színház. A társadalom bűneiről megrázó rajzokat láthattunk már a színpadon és a mozi vásznan, de annyi realizmussal s megdöbbentő igazsággal még nem nyultak ehhez a kényes témához, mint a „Mert minden bűn megbosszulja magát” című nagykonceptiójú drámai film neves szerzője. A meggyalázott szerelem véres bosszút kíván s a kicsufolt szent emberi érzés diadalmasan kerül ki a társadalom hazug erkölcesinek romhalmaza alól. A színészek átértékelték nagy feladatukat s annak művészetük minden erejével tették ologot, a kép technikai része is feledhetetlenül pazar és tökéletes. A közönség tomboló tetszéssel tört ki egy-egy frappánsabb jelenés után. Csúsfőtűkön utójára körül vetítésre es a nagy szabású mozidráma az Apollóban. 3

* Egy ifju története. (Szenzáció dráma az Urániában.) Egy ifju élettörténete van megörökítve megható vonásokkal a színház mai slágerében. Egy kokotnak a fia, egy senki fia, ki sohasem érzi a meghitt, meleg otthont, az anyai szeretetet, távol egy nevelőintézetben tölti gyermekéveit, hol ütik, verik és szolgai munkára alkalmazzák. A gyermek végre nem bírja ki ezt a bánásmódot, megszökik, haza anyjához. Itt azonban utban lévő inasnak adják. Itt lopással gyanúsítják és félig agyonverve viszik az igazgató elé, amikor jelentkezik az igazi bűnöse és őt szabadon bocsátják, de ő a megszégyenítést nem bírja ki és egy hajóra szegődve fűtőnek kivándorol. Ekkor azonban már az örökös szenvedések és nélkülözések megtámadták egészségét és azonkívül még a pálinka ivásra adja magát. — A hajó, melyen utazik elsüllyed, ő azonban megmenekül és elrongyolva érkezik anyjához, de az elfordul tőle.

* A B. Szalay Aranka és Békefi Pál-féle geneintézetben a beiratások az 1914—15. tanévre folyamatban vannak és egész nap eszközölhetnek az intézet igazgatósági irodájában (Szabadság-tér 7. sz. II. em.) A rendező előadások szeptember hó 5-én kezdődnek. 4792

* Shylock a krakói bankár közkivántra legközelebb az Urániában.

* A háboru mozifelvételének második kiadását a közeli napokban kezd bemutatni az Apolló színház.

* Az aradi zenekonzervatóriumban Szabadság-tér 21. a beiratások f. é. szeptember hó 1-én kezdődnek. Mütter Müller József igazgató. 4681

* Európa és egyes államok háboru-térképei Kerpelneki kaphatók. 114

At kell-e venni

a megrendelt árukat?

(Az O. M. K. E. az aradi kereskedőkhez.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 2.

A háboru kitörésével bekövetkezett bajok és gondok egyike, a mely most a kereskedőket foglalkoztatja. Arról van szó, hogy a kereskedők kötelesek-e azon árukat, a melyeket a gyárosoktól és nagykereskedőktől korábban, ősi szállításra rendeltek az időközben beállott rendkívüli helyzet ellenére is átvenni? Kétségtelen, hogy a szükséglet a legtöbb árucikkben a háboru folytán a minimális lett, s miután a fizetési kötelezettségekre a moratorium állott be, jogosnak látszik az a kívánság, hogy a fölöslegessé vált áruk átvételi kötelezettsége is feloldassék.

Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesület aradi kerülete a hozzá intézett számos kérdés folytán megkereste az O. M. K. E. központját az ügyben. Az aradi kerület három irányban intézett kérdést: 1. hogy a fennálló törvényes rendelkezések módot adnak-e a megrendelésektől való elállásra, vagy azok korlátozására; 2. nem lenne-e lehetséges a kormányt rábírni arra, hogy az áruátvételi kötelezettségekre nézve, a moratoriumhoz hasonló kivételes intézkedéseket léptessen életbe és 3. hajlandó lenne-e az O. M. K. E. a nagykereskedőknél és gyárosoknál eljárni, hogy azok vevőikkel szemben, a megrendelt áruk redukálásánál a legnagyobb méltányossággal járjanak el.

Az O. M. K. E. elnöksége a megkeresésre ma válaszolt, a melyben a fölött kérdésekre a következőket közli:

1. A fennálló törvényes rendelkezések miatt nincs mód arra, hogy a vevő a korábbi megrendelések egész vagy részbeni átvételi kötelezettségétől szabaduljon. Erőtelleg akkor lehet szó, amidőn záros határidőhöz kötött ügyet forgott feun s az eladó azt kellő időre szállítani nem volt képes.

2. Az O. M. K. E. hetek óta tárgyal az igazságügyminisztériumban az áruk átvételi kötelezettsége tárgyában kibocsátandó rendelet felől, most azonban csaknem biztonsággal megállapítható, hogy a kormány ebben a tárgyban rendeletet kibocsátani nem fog, miért is a felettebb előadott jogi helyzet lesz irányadó. Megjegyezzük, hogy a rendelet kibocsátása azért marad el, mert a kormány a szerződések megszüntetését elég érthető okokból nem rendelheti el, más, a vevők érdekét előmozdító intézkedést pedig nem tehetett, minthogy az egyes szakmák érdekei a legkülönbözőbbek.

3. Természetes, hogy mi minden egyes esetben a legnagyobb készséggel interveniálunk az osztrák gyárosoknál és nagykereskedőknél, hogy a megrendelések redukálásánál saját érdekükben is a legnagyobb méltányossággal járjanak el. Jelezzük egyszersmind, hogy az egyetlen valamennyire járható út épen a meg egyezésnek utja s a legközelebbi előterjesztéseink épen ezzel fognak kapcsolatban állani.

Az O. M. K. E. végül közli, hogy ez ügyben az érintett kereskedők érdekében, rövid időn belül az országra kiterjedő lépéseket fog tenni.

Felolvas szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

APOLLO

SZÍNHÁZ.

Szeptember 3, 4 és 5
esütörtök, péntek, és
szombaton

Az Apollo Színház

HÁBORU- HIRADÓJA.

II. sorozat:

1. Éljen a király, a béke, igazság és jog apostola.
2. Éljen Vilmos császár a 20. század Napoleonja.
3. A háboru jelképe: a harcra márgos kigyóval ostorozza lovait.
4. Az általános mozgósítás kihirdetése.
5. Népek harcainak térképe.
6. A trónörökös pár elutazása Budapestről.
7. Katonák esküje és bucsuzás a filmgyár udvarán.
8. Jean Jaurés, a francia háboru ellenes párt meggyilkolt vezére.
9. Léghajók indulása a haretérre Aspernből
10. Egy fényes repülőgép Budapest felett, éjszakai felvétel.
11. Bosnyák eszerek esküje a Vérmezőn.
12. Pétervárad látképe reflektoros repülőgéppel.
13. Temeskubia látképe.
14. Magyar fénykép iparosok tüntetése Pathé ellen.
15. Az I. honvéd gyalogezred óriási lelkesedéssel a harcra indul.
16. Katonának Ófelsége születése napján.
17. Jótékony cselekedetű fahérmű varroda az iparművészeti Múzeum esernakában.
18. Tüzérek vonulása a haretérre.
19. A szerb főhadiszállás Nisban, Petár hadiparancsot olvas fel.

III. sorozat legközelebb.

8987

Leánynevelő intézet.

Háztartás és továbbképző Iskola Gráz, Ruckerberg-Blumengasse.
Előkelő nevelő-intézet 14—20 éves leányok részére. (Schweizeri intézet.) Saját villa, kert, sport, naponta torna, továbbképző: irodalom, történelem, földrajz, stb.-ből. Nyelv, zene, ének, festés, kereskedői tanfolyam. Kézimunka, fehér- és ruhavarrás; háztartás és főzés tanítás. Szabad tantárgyválasztás.
Gráz, Ruckerberg-Blumengasse. Steiermark. 4155

Sütőde átvétel.

A volt Ternay-féle sütődét Varjassy József-u. 106. sz. a. átvettem, hol a legizletesebb házi kenyeret készítem olcsó ár mellett.
Tisztelettel: 4635

Zabán János.

Ocska

látcsöveket

a legmagasabb árban vesz

Losonczy Lajos
órász és ékszerész Arad, Szabadság-tér 1. 4807

Dearling for Gentlemen

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antinikotin vattával.
Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON
a különlegességi dohány-tőzsdében. 2171

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári raktára.

Gyermek-kocsik

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmű- és játékkáru üzletében 1861

Arad, Szabadság-tér 21.

Alapítattott 1850.

Alapítattott 1850.

Krispin József

zongora üzlete

Arad, Deák Ferenc-utca 28. sz.

A legjobb bel- és külföldi gyárakból való

zongorák

3038 nagy választékban készletben vannak és 200 koronától 3000 koronáig kaphatók. Zongora javítások és hangolások úgy helyben mint vidékre a legjutányosabb díj mellett saját szakképzett segédem által eszközöltenek.

Zongorák és pianók mérsékelt havi bér mellett a n. o. közönség rendelkezésére állanak.

Lengyel Gyula,

műlakatos,

épület és vasszerkezeti műhelye

ARAD,

Deák Ferenc-utca 38.

Tanulók felvétetnek.

Veszek

Legmagasabb árban aranyat, ezüstöt, gyémánt- és briliánt ékszertárgyakat

Deutsch Izidor

ékszerész
Weitzer J.-utca, Minorita-palota
Telefon 438. szám. 2038

Szülők figyelmébe!

Van szerencsénk a m. t. szülőket értesíteni, hogy azon esetben is, ha az iskolák szeptember havában meg nem nyílnának, az intézet működését megkezdi. A tanulók rendszeren taníttatnak és amint az iskolák megnyílnak, kívánságra mint rendszeres tanulók beírattnak vagy mint magántanulók levizsgáztatnak,

hogy évüket el ne veszítsék.

Az intézetben benlakó gyermekek gondos nevelés és ellátásban részesülnek de mint bejáró magántanulók is felvétetnek, esetleg 2 osztályt is végezhetnek. Prospektust készséggel küld 4611

Izr. fiuinternátus, Arad.

Telefon 987.

987. Telefon

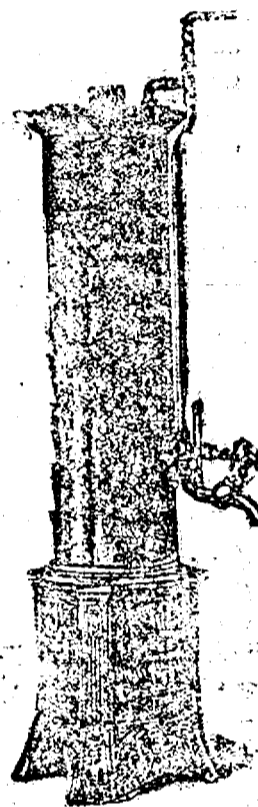
Aradi kőszén és kokszt forgalmi vállalat.

Tisztelettel értesítjük a t. fogyasztó-közönséget, hogy a téli szükséglet beszerzése céljából ajánlunk

I-ső rendű Zaberzei dió I. koksztot
I-ső rendű Porosz salon fűtő kőszén
I-ső rendű Vasaló faszenet,

Raktárunkból **Csernovits Péter-utca 24. szám** alatt átvéve.

Miután nagyobb mennyiség áll rendelkezésünkre. Uradalmakat és kisebb ipartelepeket is kielégítünk addig, a míg a vasuti forgalom helyre áll. Ajánlatosnak tartjuk, ha már most biztosítja téli szükségletét, mert előre láthatólag később nehézségekbe fog ütközni. 501

Vizvezetékek és csatornázási vállalat

hol mindennemű csatornázást, vízvezeték, fürdő-, klosett, mosdó, szivattyús kutak felszerelését és javítását elvállalom s raktáron tartom. Nagy javító műhely. 26 évi tapasztalataim elég biztosíték, hogy t. rendelőknek az elvállalt munkát pontosan és olcsón eszközölöm úgy helyben, mint vidéken. A nagyérdemű közönség nagybecsű pártfogását kéri 4346

Mókos Márton

vízvezeték szerelőmester
ARAD, Fábian-utca 12. sz.
Telefon 748. ::: Jóházból való fiúk tanulónak azonnal felvétetnek

Figyelmeztetés!

Miután az

„Aradi Ibolya Crème“-met

utóbbi időben utánozták, hogy a nagyérdemű hölgyközönséget a félrevezetéstől megóvjam, az

„Ibolya Crème“

elnevezéshez a „DORE“ szót is csatoltam. — Saját érdekében tessék csakis oly Ibolya Crémet vásárolni, melyen az

„Ibolya Doré Crème“

felírás látható. Ara 1 tégelynek 1 korona. Kapható a készítőnél:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertárában Arad, Andrássy-tér 22. sz.

továbbá Berger Gyula, Földes Kelemen, Hehs Vilmos, Kárpáti János, Ring Lajos és Wojtek Kálmán urak gyógyszertárába, valamint Wojtek és Weisz, Hansu Nestor és Török Andor és Társa urak drogériájában. 10

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű hölgyközönséget, hogy

divattermemet szeptember hó 1-én újból megnyitottam.

Becses pártfogásukat kérve, vagyok tisztelettel

Karpelesz Irén,

Heim Domokos-utca 1. szám.

Apró hirdetések.

ELLÁTÁS.

Nyugalmasított

isz. tanító, jobb házból, vallás-külömbőség nélkül, 2-3 gimn. ziumi reál, kereskedelmi, polgári vagy elemi iskolai tanulót tanulmányi felügyelet és segítség mellett teljes ellátásra felvevő. Házhozjárva főntleken valamint a német nyelvben 1-2 magánórát is vállal. Lakás: Aradon, Thököly Imre-utca, 11 sz. II. udvar. 4800

Iskolás fiukat

teljes ellátásra elvállalok, esetleg zongora használatával. Cím Magyar-utca 6., háztulajdonosnál. 4887

OKTATÁS.

A tanév kezdetével

elemi vagy polgári iskolai magántanulókat osztályvizsgára előkészítő képzett tanítónő. Ugyanaz francia és német nyelvből, melyet az illető országokban sajátított el, oktatást ad gyors eredménnyel. Cím a kiadóhivatalban. 4810

Magántanulókat

magánvizsgára előkészítő, iskolaév megkezdéséig foglalkoztat jutányos áron, gyakorlattal bíró tanító. Cím a kiadóhivatalban. 4814

Polgári, gimnásiumi

és reáliskolai magántanulók biztos sikerrel előkészülhetnek, vidékiek teljes ellátást nyerhetnek az Isr. Internátusban Arad, Chorin Aron-utca 1. sz. 4788

Német

oktatást ad gyakorlott nő, különösen a társalgásra nagy súlyt fektet. Cím Weitzer János-utca 3. Trafik. 4888

KIADÓ LAKÁS.

Háromszobás utcai lakás - kártya folyosó s minden hozzájárulással, azonnal kiadó. Közép-utca 17. a/a. 4795

Kiadó lakás.

Andrássy-tér 25 sz. házban (Neuman palota) egy 4 szobából álló II. emeleti utcai lakás november 1-re kiadó. Bővebbet Neuman Testvérek városi irodájában. 4821

2 szob

nagy szoba, egy utcai és egy udvari, butorozva, vagy anélkül. Október 1-től kiadó Perényi-utca 6/f szám. 4817

Kiadó lakás.

Legmodernebb berendezéssel egy 5 szobás lakás, mely áll 8 utcai és 2 udvari szobából és a szükséges mellékhelyiségekből azonnal kiadó. Értekezhetni Petőfi-utca 10. sz. alatt a házfelügyelőnél. 2005

Batthyány-utca 29. szám

házban II. emeleti modern 2 szobás lakás fürdőszobával azonnal kiadó. 4803

ALKALMAZÁST NYER.

Tanuló lányok

dobozgyárba felvétetnek. Jelentkezni Ingusz-féle könyvkereskedésben, Weitzer-utca. 4888

Gyakorlott száraz dáda,

kinek jó bizonyítványai vannak, 2 kis gyermek mellé felvétetik. Jelentkezni lehet Eötvös u. 1. sz., II. em. 4818

ALKALMAZÁST KERES.

Ügyes varrónő

hászakhoz ajánkozik. Cím a kiadóhivatalban. 4804

Arva leány

ajánkozik utcai házhoz vagy házfelügyelőnek. Leveleket "Házfelügyelő" jelleggel a kiadóhivatalba kér. 4825

Ügyvédjelölt

bár mily állást elfoglal. Cím a kiadóhivatalban. 4827

INGATLAN.

Eladó

egy jól jövedelmező adómentes bérház a Ferenc-tér szomszédságában, elköltözés miatt, minden elfogadható áron. Cím a kiadóhivatalban. 4812

ÜZLETEK.

Szokás üzlethelyiség

jelenleg mosóda, két utcai szobával, konyha és kamrával, kiadó. Bővebbet a háztulajdonosnál, Czernovits Péter-utca 16. 4845

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Egy bolgár rendszerű

20 holdas kert azidai termése nagyon olcsón eladó. Közelebbi felvilágosítást a tulajdonosnál, Kerényi Lajos, Varjas. Temesm. 4889

Vasak

uraktól levett féliruhát, téli kabátot, városi és utazó bundát a legmagasabb áron. Bleier Ignátz, Szent-Pál-utca 12. 4699

Legjobb lugmentes

arc- és képmosó a Hygea szappan 40 fillér, Lanolin szappan 50 fillér. Mindkét szappan tisztító növényi esszenciákból készült, lugmentes, a legfinnyásabb arcú hölgyek és gyermekek, csacsemők mosására legalkalmasabb. Legtartósabb, legfinomabb és leghatásosabb fürdőszappan az Angol fürdőszappan, óriási darab 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Földes gyógyszer-tára Batthyány-utca. 1224

KÜLÖNFÉLE.

Exerjótá

gyomor elixír. Emésztési savak, étvágytalanság, felhúvódás, gyomorégés, émelygés, hányás, hányinger, szédülés, gyomorgörcsök, székrekedés, bélrenyheség, bélférges (glisták) bélbacteriumok ellen. Ára 1 és 2 korona Raktárak Hehs Vilmos gyógyszer-tára Aradon, Batthyány-utca és gutori Földes Kelemen gyógyszer-tára Aradon, Deák Ferenc-utca. 5180

C arába adnám

német kisfiút magyar leány vagy gyermek ellenében. Mutár Nándor korcsmáros Mercifalva. 4835

Szőrmék, ruhaneműk,

szőnyegek megóvására ajánlunk molykeveréket 20 és 40 filléres csomagokban, legfinomabb resublimált Naktalint, kiló 1 korona. Terpentín olajat, kiló 2 korona. Pachsul levelet, kiló 8 korona. Rovarport szorító dobozokban 20 fillér, bádóg dobozokban 80 és 80 fillér. Légy irtó szereket, légyfogókat, Zacherlint, stb. Földes gyógyszer-tár Deák Ferenc-utca. Hehs gyógyszer-tár Batthyány-utca. 1224

Költözők

figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 4861

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

India fogcseppek

a legmagasabb fogfájást azonnal megszüntetik, ára 70 fillér. Főraktár Gutori Földes Kelemen gyógyszer-tára és vegyszertári laboratoriuma Aradon. Széles készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszer-tárban.

Kereskedők figyelmébe!

Gyári jegyzés szerint fedezheti csokoládé és cukorka szükségletét.

Raktáron vannak;

Kugler-, Heller-, Fürth- és Manner-árak. 4847

Gábor Miklós

ARAD, ANDRASSY-TER
18. SZ. Salacz-utcai rész.
TELEFON: 1059.

„Matteine“

po'oska- és molyirtó vállalat
Arad, Tabajdi Károly utca 1. sz.
Telefon 10-45.

(Tulajdonos: Fischer.)

Elvállal teljes bérházak, szállodák, intézetek, nagyobb magánlakások féreg elleni biztosítását esekély évi bérért. — Poloskák és ezek petéinek végleges kiirtását egy évi jótállás mellett. A tisztítandó szobákból sem a butorzat, sem semmi más nem távolítottatik el s így az irtási munkát a háztartásban semmi kárt, vagy zavart nem okoz! 3561

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.
Telefon 242 Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe:
villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajsütő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.